

Medijski prikaz navijačkih skupina nakon utakmice Dinamo-Hajduk u svibnju 2022.

Bednjički, Lukrecija

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, The Faculty of Political Science / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:114:559625>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-01**

Repository / Repozitorij:

[FPSZG repository - master's thesis of students of political science and journalism / postgraduate specialist studies / dissertations](#)

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Diplomski studij novinarstva

Medijski prikaz navijačkih skupina
nakon utakmice Dinamo-Hajduk u svibnju 2022.

DIPLOMSKI RAD

Mentor: doc. dr. sc. Boris Beck

Studentica: Lukrecija Bednjički

Zagreb
lipanj, 2023.

Izjavljujem da sam diplomski rad *Medijski prikaz navijačkih skupina nakon utakmice Dinamo-Hajduk u svibnju 2022.*, koji sam predala na ocjenu mentoru doc. dr. sc. Borisu Becku, napisala samostalno i da je u potpunosti riječ o mojem autorskom radu. Također, izjavljujem da dotični rad nije objavljen ni korišten u svrhe ispunjenja nastavnih obaveza na ovom ili nekom drugom učilištu, te da na temelju njega nisam stekao/la ECTS bodove. Nadalje, izjavljujem da sam u radu poštivala etička pravila znanstvenog i akademskog rada, a posebno članke 16-19. Etičkoga kodeksa Sveučilišta u Zagrebu.

Lukrecija Bednjički

SADRŽAJ

KAZALO SKRAĆENICA	4
1. UVOD	1
2. DEFINICIJA SUPKULTURE NAVIJAČA	2
3. STEREOTIPIZACIJA I KARAKTERIZACIJA NAVIJAČA	4
4. NOGOMET I MEDIJI	5
5. O BBB-u	7
6. O TORCIDI	9
7. ODNOS NAVIJAČA DINAMA I HAJDUKA	10
8. SUKOBI NAKON UTAKMICE 21. SVIBNJA 2022.	12
9. METODOLOGIJA	13
9.1. Jedinica analize	13
9.2. Materijal na kojem je provedeno istraživanje	13
10. STILSKE FIGURE U NOVINSKOM STILU	14
11.1. Epiteti	15
11.2. Opisi i onomatopeja	16
11.3. Frazemi	18
11.4. Hiperbole	19
11.5. Metafore	20
11.6. Usporedbe	21
11.7. Personifikacija	22
11.8. Retoričko pitanje	23
11.9. Elipsa	24
11.10. Eksklamacija	24
11.11. Akumulacija	25
11.12. Glagoli i iskazi nasilja	26
12. STAVOVI MEDIJA	27
12.1. 24sata	28
12.2. sportske.jutarnji.hr	29
12.3. slobodnadalmacija.hr	30
ZAKLJUČAK	32

KAZALO SKRAĆENICA

24sata

A1 - <https://www.24sata.hr/news/bilo-je-to-pola-sata-apokalipse-cula-sam-hitac-letjele-su-baklje-sve-su-nas-mogli-dici-u-zrak-837261>

A2 - <https://www.24sata.hr/news/pogledajte-novu-snimku-kaosa-na-a1-gdje-je-policija-upucala-dvojicu-hajdukovih-navijaca-837214>

A3 - <https://www.24sata.hr/news/foto-ovo-je-mjesto-gdje-je-sinoc-doslo-do-zestokog-sukobanavijaca-torcide-i-policije-837203>

A4 - <https://www.24sata.hr/news/pogledajte-snimku-s-autoceste-policajac-pendrekom-i-nogama-udara-navijaca-koji-sjeda-u-auto-837170>

A5 - <https://www.24sata.hr/news/torcidasi-se-sukobili-s-policijom-na-a1-propucano-je-dvoje-ljudi-837173>

A6 - <https://www.24sata.hr/news/opsadno-stanje-na-a1-izmedu-zagreba-i-karlovca-zatvorili-promet-policija-samo-stize-837162>

A7 - <https://www.24sata.hr/news/pogledajte-snimku-totalni-kaos-nakon-derbija-bad-blue-boysi- napali-policiju-kod-maksimira-837164>

A8 - <https://www.24sata.hr/sport/kruzi-snimka-huligani-se-mlate-usred-zagreba-interventna-ih-naganja-cuo-sam-ih-iz-stana-837130>

A9 - <https://www.24sata.hr/sport/torcide-nema-na-maksimiru-ne-daju-nam-da-unesemo- rekvizite-837133>

A10 - <https://www.24sata.hr/news/torcidasi-traze-lijecnicku-pomoc-dio-njih-moli-pustite-nas- kuci-pocinje-sezona-moramo-raditi-837623>

A11 - <https://www.24sata.hr/news/policija-objavila-snimke-nereda-i-tucnjave-s-navijacima- hajduka-837237>

A12 - <https://www.24sata.hr/sport/hns-zove-na-sastanak-dinamo-hajduk-i-policiju-treba-smiriti- tenzije-nasilje-ostro-osudujemo-837693>

A13 - <https://www.24sata.hr/news/tko-je-tu-lud-u-splitskoj-crkvi-misa-za-torcidase-koji-su-zavrшили-u-pritvoru-nakon-nereda-na-a1-837961>

A14 - <https://www.24sata.hr/news/tko-je-krivac-za-sukob-na-a1-vecina-gradana-kaze-torcida-podupiru-i-reakciju-policije-840120>

A15 - <https://www.24sata.hr/news/objavljena-nova-snimka-s-autoceste-policija-iz-auta-izvukla-civila-i-tukla-ga-840716>

A16 - <https://www.24sata.hr/news/rezultat-interne-istrage-policija-opravdano-pucala-u-torcidase-htjeli-pomoci-jednom-ranjenom-847044>

sportske.jutarnji.hr

B1 - <https://sportske.jutarnji.hr/sn/nogomet/hnl/klubovi/hajduk/kako-je-poceo-nezapamceni-sukob-torcide-i-policije-samo-ti-govori-mrs-mrs-mrs-pa-nismo-mi-bestije-15200689>

B2 - <https://sportske.jutarnji.hr/sn/nogomet/hnl/klubovi/hajduk/objavljene-snimke-okrsaja-torcide-i-policije-evo-kako-interventni-policijac-navijaca-udara-pendrekom-15200615>

B3 - <https://sportske.jutarnji.hr/sn/nogomet/hnl/klubovi/hajduk/policija-objavila-detalje-na-napad-torcide-uzvratili-vatrenim-oruzjem-dvoje-ranjeno-ozlijedeno-10-ak-policijaca-15200578>

B4 - <https://sportske.jutarnji.hr/sn/sport-mix/rukomet/rukomet-ostalo/ludilo-nije-samo-na-autocesti-uvijek-su-krivi-drugi-a-opravljanje-traze-cak-i-oni-za-koje-sam-mislilo-da-su-pametni-15201726>

B5 - <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/policija-je-opravdano-pucala-u-torcidu-cak-su-pokusavali-pomoci-ranjenom-navijacu-15219864>

slobodnadalmacija.hr

C1 - <https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/hrvatska/traga-se-za-110-pripadnika-torcide-slijede-kaznene-prijave-i-protiv-mup-ovaca-bio-sam-u-sukobu-s-policijom-u-kojem-su-izvukli-pistolje-i-pucali-ispricao-nam-je-navijac-starog-kova-iz-splita-1195084>

C2 - <https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/crna-kronika/cetvoricu-torcidas-a-iz-istraznog-zatvora-izvukla-poruka-koju-je-jedan-poslao-majci-kad-je-krenuo-nered-na-desincu-policija-puca-iz-pistolja-znaci-horor-1199298>

C3 - <https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/crna-kronika/dramaticna-ispovijest-majke-torcidas-a-27-koji-se-nalazi-u-remetincu-skoro-se-nisam-srusila-kad-su-mi-rekli-da-je-u-pritvoru-on-je-srcani-bolesnik-i-razbijene-glave-cami-iza-resetaka-1198209>

C4 - <https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/hrvatska/ovo-je-policijska-verzija-dogadaja-jedan-kolega-dobio-je-staklenu-bocu-u-lice-pao-je-na-pod-i-krvario-a-njih-100-je-pokusalo-uci-u-nas-auto-1195089>

C5 - <https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/crna-kronika/torcidas-i-na-sudu-opisali-nered-na-a1-nastao-je-opci-metez-dimilo-se-i-urlo-mislili-smo-da-su-nas-napali-boysi-prestravili-smo-se-kada-je-pocela-pucnjava-1194846>

C6 - <https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/hrvatska/druga-skupina-torcidas-a-dovedena-na-sud-u-velikoj-gorici-na-sebi-imaju-i-vidljive-ozljede-dijelu-njih-oduzeta-je-odjeca-1195013>

1. UVOD

Tema ovog rada je analiza medijskog prikaza navijača hrvatskih nogometnih klubova Dinama i Hajduka nakon utakmice u Zagrebu u svibnju 2022. Ova je tema dosad neistražena, a aktualna je i od velikog interesa javnosti, stoga je izabrana kao tema ovog diplomskog rada. Cijela hrvatska javnost pratila je događaje koji su uslijedili nakon te utakmice s obzirom na to da se takvo što do tada nije dogodilo. Događaji nakon utakmice su uznemirili javnost, ali i otvorili brojna pitanja o kojima se i danas raspravlja. Istraživačkom metodom kvalitativne analize sadržaja pokušat će se doći do zaključka o tome kakav je prikaz hrvatskih navijača u hrvatskim medijima na ovom konkretnom primjeru. Analiza sadržaja bit će provedena na 27 članaka s hrvatskih portala koji su objavljeni i vezani za ovu temu. Istraživanje je važno provesti kako bi se uvidjelo na koji način mediji u Hrvatskoj predstavljaju navijače u javnosti odnosno koje informacije se šalju u javnost koja na temelju njih stvara vlastiti doživljaj i mišljenje o određenom događaju i situaciji iako pripadnici javnosti navedenom događaju nisu prisustvovali.

Nogomet je sport kojeg mnogi doživljavaju kao nešto više od sporta, kao način života. Pripadnici navijačkih skupina primjer su kako sport utječe na ponašanje pojedinca za vrijeme, ali i prije i poslije nekog sportskog događanja. Navijačko ponašanje, u većoj ili manjoj mjeri, utječe na privatni život pojedinca u vidu raznih navika, rituala, ali i određene vrste etiketiranja. Navijači i navijačke skupine često se susreću s problemom etiketiranja jer ih se u javnosti doživljava kao pripadnike supkulture unutar koje su huliganizam, nerijetko i nasilje, česte pojave. Razvijanjem svijeta i stvaranjem sve kompliciranijih odnosa u istom dolazi do potrebe odvajanja pojedinca od dominantne skupine koja svojim pravilima i stavovima ne odgovara ideologiji pojedinca. S obzirom na to pojedinac je primoran pronaći određeni vid kulture i istomišljenika kako bi zadovoljio svoju potrebu osjećaja važnosti i pripadnosti. Upravo to jedan je od razloga stvaranja navijačkih supkultura. Značajnu ulogu u shvaćanju navijača imaju mediji čiji sadržaj utječe na to kakvu će predodžbu o navijačima javnost stvoriti, a u ovom će se radu upravo ta tema pokušati objasniti.

2. DEFINICIJA SUPKULTURE NAVIJAČA

S obzirom na to da je nogomet najpopularniji i najrasprostranjeniji sport, ima veliki utjecaj na kulturu, a samim time i stvaranje supkultura koje se očituju kao skupine navijača koje svoj životni stil usklađuju s određenim klubom ili reprezentacijom te se u potpunosti posvećuju aktivnostima koje su vezane za takav način života. Nogomet budi kod pojedinca osjećaj adrenalina i napetosti za vrijeme trajanja utakmice zbog neizvjesnosti o rezultatu, a nakon završetka ostaje svojevrsno nasljeđe koje može biti pozitivno ili negativno, ovisno o rezultatu, te ono može utjecati na njegovo daljnje ponašanje nakon završetka sportskog događaja (Muller prema Komar 2015: 396). Nogomet tako dovodi do određene katarze kod gledatelja i ostavlja snažan utjecaj na pripadnike društva što je jedan od najvažnijih razloga zašto se nogomet smatra najpopularnijim sportom. Također, s obzirom na te karakteristike, nogomet kao sport potiče različita ponašanja kod pojedinaca ili pripadnika navijačkih skupina. Ta ponašanja mogu biti usmjerena ka pozitivnom smjeru kao što je navijanje i pružanje podrške igračima favoriziranog kluba ili pak mogu biti negativna u vidu nasilnih ispada pojedinaca ili čitave skupine navijača.

Definirajući pojam navijača važno je ukazati na to da se riječ navijač odnosi na osobu koja povremeno odlazi na utakmice nekog kluba ili reprezentacije i pritom daje svoj doprinos u podršci momčadi tako što navija i aktivan je član te manifestacije. Biti pripadnik supkulture navijača odnosno određene navijačke skupine nešto je potpuno drugačije. Biti pripadnik supkulture navijača znači biti u potpunosti posvećen toj skupini i prilagoditi vlastiti život pravilima skupine što u ovom konkretnom slučaju znači biti vjeran i odan klubu ili reprezentaciji, odlaziti na svaku utakmicu, biti aktivan sudionik događaja i pružati podršku klubu i reprezentaciji u vidu navijanja i svega ostalog što se može smatrati pozitivnom podrškom. Supkultura prema Hrvatskoj enciklopediji u online obliku označava „bilo koje odstupanje adolescentskih i drugih aktera od normi i vrijednosti uže i šire roditeljske kulture“ odnosno skupine koje se po svojim karakteristikama odvajaju od dominantne kulture. Također, navodi se i kako su se u Hrvatskoj razvijale supkulture kroz razne stilove i identitete od kojih je jedna karakteristika pripadanja navijačkoj skupini (Hrvatska enciklopedija, 2022). Prema ovoj definiciji navijačke skupine u hrvatskoj poput Torcide i Bad Blue Boys-a pripadaju supkulturi jer se po svojim karakteristikama odvajaju od dominantne kulture. Slobodan Drakulić u svom djelu *Omladinske subkulture i njihovo proučavanje* uspoređuje stvaranje supkultura sa mrvljenjem dominantne kulture odnosno navodi kako se primarna kultura

dijelila s obzirom na određene različitosti koje su njezini pripadnici imali te je upravo taj proces doveo do stvaranja supkultura. Razlike unutar članova društva na egzistencijalnoj, političkoj ili nekoj drugoj osnovi dovele su do njihova odvajanja od dominantne kulture u trenutku kada se „nalaze u istovjetnoj ili sličnoj egzistencijalnoj situaciji na koju reagiraju na istovjetan ili sličan način“ što im pomaže povezati se i stvoriti svoju internu skupinu unutar koje će se osjećati kao da negdje pripadaju (Drakulić, 1984: 242). Upravo je pripadnost jedan od glavnih razloga zašto se određeni pojedinac okreće ka nekoj supkulturi. Važno je napomenuti kako su supkulture „dio dominantnog društva, ali su istovremeno zbog svojih specifičnosti od njega i odvojene“ (Milak, 2020: 163) s obzirom na to da su članovi supkultura i dalje članovi dominantnog društva, ali usvajaju određene karakteristike zbog kojih se odvajaju od istog.

Dominantna kultura u nekim slučajevima može biti okrutna prema pojedincu i pojedinac se može osjećati kao da joj ne pripada pa iz tog razloga traži određenu zamjenu i mjesto na kojem će osjećati svoju pripadnost. Navijačka supkultura je za to iznimno pogodna jer uključuje osjećaj snažne pripadnosti i povezanosti između članova iste. Pripadnost supkulturi označava život pod određenim pravilima koja ta supkultura sama po sebi nameće. No, bez obzira na to sve se češće javljaju slučajevi kada pojedinci ne pripadaju određenoj supkulturi u punom smislu te riječi niti imaju takav životni stil, ali svejedno participiraju u određenim događajima nekih supkultura. U kontekstu navijača to se može gledati kroz pojedince koji povremeno odlaze na utakmice, aktivno participiraju u pružanju podrške nekom klubu i reprezentaciji, neki se čak nazivaju i navijačima tog određenog kluba ili reprezentacije, ističu obilježja pripadnosti poput zastava i grba, ali ipak ne žive u potpunosti kao članovi neke supkulturne skupine jer u svim tim događajima sudjeluju tek povremenu, u trenutku kada oni to sami odluče. Pojavom tog fenomena ne umanjuje se vrijednost tradicionalnog pripadanja supkulturi i to „ne znači da su zbog uočavanja takvih primjera prestali postojati oni koji upravo u skupini i preko pripadnosti osnažuju širi kolektivni identitet“ (Perasović 2002: 490). Dakle, određeni članovi društva mogu samo povremeno sudjelovati u događajima koji su vezani za neku supkulturu dok će pak istinski pripadnici određene supkulture sudjelovati u svakom događaju i svoj način života u potpunosti prilagoditi pravilima koje nalaže supkultura kojoj pripadaju. Na taj se način postiže osjećaj pripadnosti i povezanosti s ostalim članovima supkulturalne skupine dok oni zauzvrat pridaju posebnu i potpunu posvećenost istoj.

3. STEREOTIPIZACIJA I KARAKTERIZACIJA NAVIJAČA

Stereotipi su široko rasprostranjen pojam u modernom društvu koji u prvi plan stavlja negativne karakteristike pojedinca ili skupine i te karakteristike najčešće imaju negativan utjecaj na okolinu i pojedince kojima se pripisuju. Prema Hrvatskoj enciklopediji u online obliku stereotip se definira kao „sklop pojednostavnjenih i pretjerano uopćenih osobina koje se pridaju svim pripadnicima neke društvene skupine“ iz čega se može zaključiti kako su te osobine svedene na najjednostavnije zaključke o nekoj skupini te se svim članovima skupine pridodaje ista osobina bez obzira na njihove različitosti i individualnosti (Hrvatska enciklopedija, 2022). Stereotipi se javljaju kao posljedica neznanja i nedovoljne informiranosti o određenoj temi ili skupini pa ih se s obzirom na to označava i etiketira nekim jednostavnim i osnovnim informacijama koje nisu nužno povezane sa stvarnim stanjem situacije. Određenu skupinu čini više pojedinaca koji se sami po sebi razlikuju prema svojim fizičkim, psihičkim i ostalim karakteristikama i stoga je potpuno pogrešno pridodavati određenu osobinu svim pripadnicima neke skupine. Dražen Lalić u svom djelu *Torcida: pogled iznutra* ističe nekoliko karakteristika koje su najistaknutije među pripadnicima navijačkih skupina. Takve skupine pretežno čine mladići dok su djevojke rijetko viđene u toj ulozi, a s obzirom na brojniji postotak muških pripadnika uz to se vežu i određene karakteristike poput agresivnosti i drskosti. Također, Lalić ističe kako je karakteristično da pripadnici navijačke skupine fokus stavljaju na prikazivanje svog identiteta i pripadnosti toj skupini pa s toga u prvi plan upadaju oni, a ne momčad koju podržavaju (Lalić 2011: 45-46). To može dovesti do odvajanja od primarnog cilja navijanja koji se očituje u vidu davanja podrške nekom klubu. Na taj način pojedinci, najčešće oni specifični, ponekad i problematični, dolaze do izražaja zbog krivih vrijednosti. Pripadnici navijački skupina često ističu simbole poput grbova, zastava, šalova i slično kao bi istaknuli svoju povezanost i pripadnost određenoj navijačkoj skupini, a svim tim simbolima postaju u potpunosti prepoznatljivi među ostalim sudionicima događaja (ibid: 148-149). Na taj način navijači stvaraju određeni zajednički identitet te svojom participacijom u događajima poput utakmica daju podršku favoriziranim nogometašima, a u isto vrijeme, zbog jakog osjećaja pripadnosti nekoj skupini, sebi stvaraju sustav vrijednosti te prema njemu oblikuju svakodnevni život. Stereotipi su prisutni svugdje pa tako i u vidu navijačkih skupina koje mnogi povezuju s huliganizmom. Takvu su sliku o sebi pripadnici navijačkih skupina stvorili sami usred brojnih nereda i sukoba koje nerijetko priređuju međusobno ili pak s organima vlasti. Huligan je pojam koji se koristi za nasilnika ili

prijestupnika kojeg se vrlo često karakterizira kao muškarca, pretežno mladog, sklonom destruktivnom ponašanju (Hrvatska enciklopedija, 2022). Već po samoj definiciji pojam *huligan* označava određene karakteristike koje i pripadaju samim navijačima s obzirom na to da je već gore navedeno kako su to pretežno mladi muškarci za koje su karakteristične osobine poput agresivnosti i želje za dominacijom. Upravo taj bunt dolazi do izražaja uslijed raznih privatnih i egzistencijalnih problema koje određeni pripadnici društva imaju, a sami ne prolaze način za adekvatno rješavanje istih. Taj je termin opće prihvaćen i povezuje se s pojedincima i skupinama koje su odmetnute od dominantne skupine pa svoje neslaganje i protivljenje izražavaju kroz određeni bunt odnosno pružanje otpora i nepoštivanje zakona. Upravo se takve vrste ponašanja često povezuju s pripadnicima navijačkih skupina koje su vezane za različite sportove, pretežno nogomet. Zbog svega navedenog, huliganizam je jedan od najvećih stereotipa koji su dodijeljeni navijačima i njihovim navijačkim skupinama.

4. NOGOMET I MEDIJI

Veliku ulogu u formiranju javnog mijenja imaju mediji pa tako ne iznenađuje činjenica da su upravo mediji ti koji oblikuju mišljenje publike o određenom događaju i njegovim sudionicima. S obzirom na svoju popularnost nogomet oduvijek uživa veliku pažnju medija, kako u svijetu tako i u Hrvatskoj. Gotovo ni jedna utakmica reprezentacije ili pak HNL-a ne može proći nezapaženo. No, osim sportskih izvještaja nerijetko se u medijima spominje tema navijača i njihovih postupaka. Ti su postupci nekada istaknuti kao pozitivni jer do izražaja dolazi skladno navijanje, dobra atmosfera i slično, no ponekad se izvještavanje o određenim postupcima navijača spominje u negativnom kontekstu, najčešće onda kada se navijačka skupina ili njeni pripadnici pronađu u situaciji unutar koje se dogodilo nešto neprimjereno, poput nasilja i huliganizma. Također, valja napomenuti kako je u današnjici sve veći broj medija koji prate sportske događaje kako bi time privukli što više publike i postigli svoj krajnji cilj odnosno zaradu. U tom velikom broju informacija i onih koji iste prenose treba biti svjestan toga da se „mnogi internetski mediji natječu u tome da odgovore na pitanje kako biti zanimljiviji, originalniji, kako biti bolji od drugih medija i privući što više korisnika“ (Rodek, 2018: 118). Upravo ta utrka za što boljim poslovnim rezultatom ima veliki utjecaj na to kako će mediji izvještavati o nekom sportskom događaju. Osim toga razvija se

i pitanje novinarske slobode prilikom izvještavanja odnosno problematike vezivanja novinara uz medijsku kuću u kojoj je zaposlen zbog čega se mogu dogoditi „propusti u provjeravanju informacija, prikazivanje informacija koje daju prednost klubu ili sportašu, zadiranje u privatnost sportaša ili sportašice, prikazivanje nasilja i pogibeljnih scena, govor mržnje i plagijat“ (Vasilj, 2014: 32).

Dražen Lalić u svom djelu *Nogomet i politika* ističe kako je „problematika međuodnosa nogometa i politike široko zastupljena u našim medijima“ no također navodi kako se ta zastupljena tema obrađuje u pojedinim medijima na potpuno različite načine što posljedično dovodi do nejednake interpretacije određenih događaja i situacija. Takve tvrdnje dovode do zaključka da shvaćanje neke problematike kod publike uvelike ovisi o tome kako će mediji koje pripadnici javnosti prate interpretirati određeni događaj i situaciju, ne isključujući pritom da interpretacija može biti pogrešna što će dovesti do iskrivljenja slike o određenom problemu u javnosti. Kako bi se određena situacija istinski i u potpunosti razumjela, važno je sagledati ju iz više uglova što je za prosječnog pripadnika javnosti, koji se ne informira više od onoga što mu bude 'servirano', gotovo nemoguće ukoliko mu dominantan mediji kojeg prati ne ponudi više opcija odnosno više informacija iz različitih uglova kako bi mogao doći do određenog zaključka. U nekim pak hrvatskim medijima dolazi do pojave pristranosti ka određenoj političkoj opciji, stavu i slično uslijed čega novinar teško može sakriti svoje mišljenje te ga na taj način automatski prenosi na publiku. A ta je pojava, kako ističe Lalić, često povezana s „podudarnošću materijalnih interesa u različitim aspektima“ (Lalić, 2018: 299). Položaj medija u samom društvu uvelike utječe na način interpretacije određenih događaja u istima. Posljedično, to utječe na razvijanje javnog mijenja kod publike koja određenu skupinu, u ovom slučaju navijačku, može doživjeti na primjerice negativan način samo zato što mediji kojeg pojedinac prati o toj skupini izvještava na takav negativan način ističući pritom sve loše strane ne skupine, bez šireg konteksta. Također, ukoliko pojedinac nema jasno razvijeno mišljenje o određenoj situaciji, oslanjat će se na ono o čemu izvještava mediji kojeg prati odnosno način na koji taj medij izvještava te će prema tome formirati svoje mišljenje.

5. O BBB-u

Povijest nogometnog kluba Dinamo obilježile su brojne promjene, prvenstveno one vezane za njegovo ime za koje se morao boriti dugi niz godina i koje je mijenjano uslijed raznih političkih promjena. No, ono što je zasigurno stalno u ovom klubu jesu njegovi vjerni navijači odnosno navijačka skupina Bad Blue Boys, skraćeno BBB. O razvijanju ove navijačke skupine piše Goran Pavel Šantek u svom djelu *Dinamo – to smo mi! Antropološki ogledi o Dinamu i njegovim navijačima* koji kazuje kako su sredinom 1970-ih godina iz uprave kluba Dinamo na određeni način nagradili one koji su vjerno pratili klub i aktivno navijali na tribinama pa su tako donijeli odluku „o besplatnom ulazu na tu tribinu navijačima s klupskim obilježjima“ (Šantek, 2017: 15). Takvi su se pak navijači počeli okupljati na sjevernoj tribini stadiona na Maksimiru što ovu navijačku skupinu odlikuje i danas. Rekviziti koji su ih obilježavali bili su plavo – bijele zastavice i šalovi, a povezanost s plavom bojom očituje se i kroz odabir imena navijačke skupine. S obzirom na to da su se pripadnici navijačke skupine Dinama razvijali po uzoru na Engleze, što se očituje u načinu navijanja, koreografijama pa tako i imenu povezanom s engleskim jezikom. Naime, inspirirani američkim filmom *Bad Boys* pripadnici navijačke skupine odlučili su da ih upravo to ime najbolje opisuje, dodavši ispred riječ 'blue' kao poveznicu s prepoznatljivo bojom Dinama – tako je nastala skupina Bad Blue Boys (ibid.: 16). Po svim karakteristikama pripadnici BBB-a pripadaju supkulturalnoj skupini za koju su karakteristična određena obilježja. Unutar ove navijačke skupine jasno su raspoređene uloge te postoji određena hijerarhija iako ona nije transparentno objavljena. „Pozicije unutar te hijerarhije vode se po kriteriju cjelokupnosti navijačkog iskustva, u kojem odlasci na gostovanja određuju poziciju unutar grupe“ (Milak prema Prnjak, 2020: 164) što bi značilo da onaj navijač koji ima najviše iskustva na određeni način vodi skupinu i utječe na njihove postupke. Prnjak navodi teoriju o četiri vrste navijača koji se mogu povezati sa skupino Bad Blue Boys, a to su navijači-lideri, prva ekipa, članstvo i simpatizeri. Jasno je da navijači-lideri imaju najveći utjecaj na skupinu što su zavrijedili svojom požrtvovnošću i isticanjem u odnosu na ostale te su oni malobrojna skupina. Prva ekipa su oni navijači koji odlaze na sve utakmici i bodre svoju klub za koji su spremni učiniti sve. U skupinu članstva spadaju oni koji su zainteresirani za aktivnosti kluba, ali ponekad zbog nekih drugih obaveza izostaju od istih i nisu im one 'na prvom mjestu' dok su simpatizeri oni koji se tek povremeno interesiraju za aktivnosti vezane za klub, ali svejedno prema njemu gaje određene osjećaje (Prnjak 1997: 201–205).

Jedno od obilježja koje se povezuje uz Dinamovu navijačku skupinu jest svakako pružanje otpora i određeni bunt prema vlastima. Stoga ne čudi kako sukobi, kako verbalni tako i fizički, nisu ništa nepoznato za pripadnike navijačke skupine BBB. To je karakteristika koja obilježava ovu skupinu i po kojoj je ona poznata u Hrvatskoj, ali i izvan granica. Brojni europski gradovi strahuju kada njihov klub igra utakmicu s Dinamo jer procjenjuju kako dolazak Dinamovih navijača predstavlja veliki rizik. Najpoznatiji incident navijača Dinama i policije bio je u 1990. godine kada su se na Maksimirskom stadionu sukobili prije utakmica Dinama i srpskog kluba Crvena zvezda. Mnogi kažu kako je ovaj događaj simbol početka Domovinskog rata s obzirom na to da se izbio u jeku jakih tenzija unutar bivše Jugoslavije. „Kao društvena institucija, sport uvelike ovisi o dominantnoj kulturi tj. normama i vrijednostima društva kojega je dio“ (Perasović i Bartoluci, 2007: 107), no s obzirom na to da se ovaj događaj zbio netom prije početka rata u Jugoslaviji, jasno je kako su navijači Dinama na ovaj način pokazali i snažan otpor prema tadašnjem vladajućem režimu. To je bila svojevrsna poruka navijača i građana prema tadašnjoj državi, dominantnoj kulturi i njenim normama. Događaj je to o kojem piše Tomislav Birtić u djelu *Krvavo plavo* opisujući detaljno tijek događaja toga dana, a izjave njegovih sugovornika koji su prisustvovali navedenom događaju doprinose boljem shvaćanju kompleksnosti cijele situacije. Cijeli sukob nije imao nogometni karakter jer se spomenuta utakmica nije ni održala već je sukob navijača i policije bio isključivo odraz bunta. Dinamovi navijači, isprovocirani lošom reakcijom policije Jugoslavije koja nije spriječila prvobitne neredne navijača Crvene zvezde, krenuli su u fizički obračun probivši zaštitnu ogradu na stadionu. Zvonimir Boban, tadašnji kapetan Dinama, jedini je od igrača stao u obranu svojih navijača. Osim što je verbalno pokušao utjecati na situaciju njegov skok na policajca ostao je zapamćen, za Bad Blue Boyse i brojne Dinamove navijače, kao herojski čin. Boban je ovim potezom riskirao svoj nogometnu karijeru, ali je pokazao navijačima da on kao član kluba stoji uz njih i njihove stavove što je Boysima dalo dodatnu čvrstoću i zajedništvo. Birtić ističe i razgovor s Matom Laušićem, policajcem koji je bio u timu za osiguranje visoko-rizičnih utakmica. On sam priznaje kako je policija na tom događaju imala velikih propusta koji su doveli do kulminacije tenzija ističući pritom kako „policajac nikad ne smije biti u dilemi, emocije moraju biti potpuno isključene“ (Birtić, 1997: 49) što se u navedenom trenutku, prije početka samog rata, nije dogodilo. Ovo je samo jedan od mnogobrojnih primjera kada su pripadnici navijačke skupine Bad Blue Boys ušli u sukobe s policijom koji su postali glavna karakteristika ove navijačke skupine.

6. O TORCIDI

Hajduk je hrvatski nogometni klub koji ima dugu povijest i tradiciju. Osim nogometne povijesti, uz Hajduk se veže i duga navijačka tradicija koja se očituje u postojanosti navijačke skupine Torcida. Ova navijačka skupina, uz Dinamove Bad Blue Boys-e, najbrojnija je i najaktivnija navijačka skupina u Republici Hrvatskoj. Uz ritualna okupljanja za vrijeme utakmica Hajduka, Torcida pruža i svojevrsnu pripadnost supkulturi pa čak i kult koji je u Splitu i široj okolici posebno popularan. Najpoznatije obilježje ove skupine jest bijela boja koja je postala simbol kluba Hajduka, ali i navijačke Torcide. Privrženost k bijeloj boji prisutna je zbog samih obilježja na grbu nogometnog kluba Hajduk, no navijači su je prigrlili kao glavni simbol kluba što ističu majicama, zastavicama, pjesmama, a igrače omiljenog kluba često nazivaju 'bili'. Držen Lalić u svojoj knjizi *Torcida: pogled iznutra* analizira dublju karakterizaciju pripadnika Torcide pa tako spominje i obilježja njenih pripadnika. Ovu skupinu većinski čine mladići što je karakteristično za skupine nogometnih navijača, a ti su mladići u velikom postotku rođeni u Splitu ili okolici čime ova navijačka skupina dobiva povezanost na razini geografske pripadnosti koju njeni članovi osjećaju. Lalić ističe kako petina ispitanika u njegovoj anketi ima problema sa nezaposlenošću, niskim životnim standardom i teškim uvjetima što potencijalno može utjecati na devijantna ponašanja i sklonost ka nasilju (Lalić, 2011: 107). Torcida je navijačka skupina koja je usko vezana za područje Dalmacije te ponosno ističu svoju pripadnost tom području. Vrcan (2003) ističe kako nogomet današnjice podsjeća na svojevrsnu religiju i obred s obzirom da veliki broj ljudi često posjećuje isto mjesto kako bi zajedničkim radnjama poput pjevanja, skakanja i navijanja potvrdili svoju pripadnost i pobudili određene osjećaje, a upravo je to jedno od glavnih obilježja pripadnika Torcide koji nerijetko ljubav prema Hajduku poistovjećuju s religijom.

Torcida je navijačka skupina koja je također sklona verbalnim, ali i fizičkim okršajima, najčešće s pripadnicima navijačke skupine Bad Blue Boys i s policijom. Još od samih početaka pripadnici ove navijačke skupine protivili su se dominantnom režimu države, a svoj bunt iskazivali su tako što „ono što nije bilo dopušteno pjevati i isticati u drugim situacijama i na drugim prostorima, torcidaši i pripadnici nekih drugih navijačkih skupina uporno su pokušavali promicati za vrijeme utakmica na stadionima“ (Lalić, 2011: 155). Taj bunt su unutar svoje skupine zadržali sve do danas kada su okršaji s policijom, odnosno dominantom vlasti, nerijetki slučaj. Jedan od zadnjih velikih okršaja navijačke skupine Torcida s policijom je upravo onaj kojim se ovaj rad bavi, sukob na Desincu.

Naime, 21. svibnja 2022. godine u Zagrebu se održavao veliki derbi između dva rivala, Dinama i Hajduka. Veliki dio Torcidaša nije ni ušao na stadion na Maksimiru pa su tako problemi počeli puno ranije. Zabranjen im je ulaz u stadion jer, kako kažu u Dinamu, nisu službeno prijavili popis transparentata i ostalog navijačkog pribora kojeg žele unijeti u stadion, a kojeg su imali sa sobom. Omogućeno im je da utakmicu prate bez istih, no skupina Torcidaša je to odbila i odlučila kako bez spornog navijačkog asortimana ne želi ni ući na stadion. Potom su pod policijskom pratnjom izvedeni iz grada, a glavni okršaj događa se na autocesti A1 u smjeru Splita kod odmorišta Desinec. Pripadnici navijačke skupine Torcida zaustavljaju kolonu vozila koja ih je pratila te ulaze u sukob s policijskom pratnjom zbog, kako tvrde, nehumanih uvjeta koji im nisu omogućavali ni osnovnu skrb poput hrane, vode i odlaska na toalet. Zaustavljaju kolonu i izbija veliki fizički obračun s policijom koja je prilikom istog upotrijebila vatreno oružje. Članovi Torcide koristili su u napadu na policiju sve što im se našlo pri ruci – kamenje, aparate za gašenje požara i prometne znakove čime se potvrđuje Lalićevo u kojem navodi da se navijački huligani koriste hladnim oružjem koje im je u tom trenu dostupno te da su najčešći oblici nasilja tučnjave, kamenovanje i bacanje raznih predmeta na suprotnu stranu (ibid: 173). Brojni pripadnici Torcide uhićeni su, a nemali broj uhićenih bili su maloljetnici. Ovaj primjer pokazatelj je kako članovima ove navijačke skupine nisu strani fizički obračuni te kako su, u svojevrsnom duhu zajedništva, spremni ući u takve pothvate što također ističe njihovu pripadnost i uključenost ovoj supkulturi. Mnogi od njih spremni su žrtvovati privatne živote zbog osjećaja zajedništva i pripadnosti što ovu navijačku skupinu čini iznimno čvrstom.

7. ODNOS NAVIJAČA DINAMA I HAJDUKA

Nogomet je masovni sport koji privlači veliku publiku i budi jake osjećaje kod pojedinaca. Vrcan ističe nekoliko razloga zašto je tome tako pri čemu je glavni taj da je nogomet kolektivan sport koji ima lako razumljiva pravila pa ne čudi da je omiljeni kod velikog broja ljudi. Osim toga, pojedinačna kvaliteta igrača ne ovisi o opremi kojom se služi kao što je to u drugim sportovima poput tenisa ili klizanja što također utječe na njegovu popularnost među radničkom klasom. Atraktivan je i dinamičan te kod publike budi snažne emocije (Vrcan, 2003: 24-32). Upravo zbog tih osjećaja koje navijači imaju ni ne čudi da dolazi do određenih razmirica. Rivalstvo između ova

dva kluba očituje se kako u nogometnom tako i u navijačkom spektru. Dinamo i Hajduk klubovi su koji se u stalnoj borbi za prevlast na hrvatskoj nogometnoj sceni. I jedan i drugi klub imaju raskošnu nogometnu povijest osvajanja utakmica i prvenstava, a ta nogometna borba često se sa samog terena prebaci i na tribine, ali i izvan stadiona. Pripadnici navijačkih skupina BBB-a i Torcide specifični su pojedinci koji su spremni puno toga žrtvovati kako bi dokazali svoju pristranost ka određenoj navijačkoj skupini. Takvi pojedinci na to gledaju kao na nešto puno više od samog nogometa pa stoga ne čudi što su toliko emotivno posvećeni svemu tome. Upravo zbog tih jakih emocija često dolazi do verbalnih, ali i fizičkih sukoba između ove dvije skupine. Pojedinci vođeni osjećajem pripadnosti određenoj navijačkoj supkulturi smatraju kako moraju dokazati da su dio iste pa se često izlažu rizičnim situacijama pa zato „pripadnici tih grupa smatraju kako se upravo zato što čine izgrede potvrđuju kao istinski navijači“ (Lalić, 2011: 172). Svi ti pojedinci žele dokazati, istaknuti i nametnuti vrijednosti svoga kluba i svoje supkulture kao bolje i dominantnije pa stoga teško prihvaćaju protivnički uspjeh. Upravo je rezultat utakmice jedan od ključnih faktora zašto dolazi do obračuna jer navijači pobjedničke momčadi ističu i nameću svoju pobjedu kao nešto važno, umanjujući pritom vrijednost gubitničkog tima i njihovih navijača, na što oni, nošeni jakim emocijama, reagiraju. Osim u konkretnim klupskim obilježjima, navijači se razlikuju i definiraju po području iz kojeg dolaze što također stvara razlike. Ovo je obilježje posebno istaknuto kod pripadnika navijačke skupine Torcida koji većinom dolaze sa splitskog područja i vole javno isticati svoj identitet, a upravo to je ono što najviše smeta navijačima Dinama pa to često koriste kako bi uvrijedili pripadnike Torcide nazivajući ih 'tovarima' i sličnim pogrđnim nazivima. Članovima navijačkih skupina iznimno je važna pripadnost i znanje o tome kojem klubu određena osoba teži kako bi na temelju toga stvorili prosudbu o toj osobi. Jedni su o drugima razvili brojne stereotipe preko kojih teško prelaze. Svojim međusobnim sukobima usadili su određeni strah kod javnosti koja prije svake utakmice strepi od novog incidenta i sukoba koji se ne zadržavaju samo na području stadiona već i po cijelom gradu. Mnogi tako sklanjaju obilježja pripadnosti određenom klubu ako se primjerice zateknu u Splitu za vrijeme derbija kako bi izbjegli eventualne sukobe. Ove su dvije navijačke skupine jake i dominantne te 'nose' svoje klubove, a u Hrvatskoj su stvorile takav kult pripadnosti da se gotovo uvijek pita – Za koga navijaš, Dinamo ili Hajduk? Kao da ne postoji neka druga opcija.

8. SUKOB I NAKON UTAKMICE 21. SVIBNJA 2022.

Utakmica između Dinama i Hajduka uvijek sa sobom donose određenu razinu opasnosti od sukoba između dvije skupine navijača i zbog toga se takve utakmice smatraju događajima visokog rizika. Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske 20. srpnja 2022. donijelo je Protokol o sigurnosti na utakmicama visokog rizika, neposredno nakon utakmice između Dinama i Hajduka koja je donijela brojne probleme i nered. U tom se dokumentu spominju kriteriji po kojima se određena utakmica smatra događajem visokog rizika, a oni se odnose na prijašnja iskustva nakon sličnih utakmica, procjenu rizičnih navijača koji bi mogli biti zainteresirani za događaj te međuodnos skupina navijača čiji klubovi igraju utakmicu (MUP, 2022). Upravo je taj međuodnos navijača najveći problem kada su u pitanju navijači Dinama i Hajduka. Zbog napetosti koja je sveprisutna između ove dvije skupine, ovakvi se događaji gotovo uvijek svrstavaju u one visokog rizika. No, osim međusobnih sukoba, Bad Blue Boys i Torcida često se sukobljavaju i sa organima vlasti odnosno policijom. Upravo takvi sukobi dogodili su se nakon utakmice između Dinama i Hajduka 21. svibnja 2022. kada je Dinamo slavio pobjedom od 3:1. Bila je to posljednja utakmica HNL-a te je Dinamo nakon ove pobjede osvojio naslov prvaka. Naime, Dinamo je naslov osigurao još prethodnom pobjedom u utakmici protiv Šibenika, no nakon pobjede nad Hajdukom osvajanje naslova bilo je službeno. Tenzije su rasle i prije početka same utakmice. Naime, navijači Hajduka, članovi Torcida, nisu ni ušli na Maksimirski stadion jer im je zabranjen unos transparenta. Nakon toga Torcidaši napuštaju zonu oko stadiona i pod policijskim nadzorom kreću na povratak za Split. Na autocesti A1, kod odmorišta Desinec, dolazi do sukoba navijača Hajduka s policijom. Fizički je obračun kulminirao te je od strane policije korišteno vatreno oružje. Uhićeno je 38 osoba. Istovremeno, u Zagrebu se nakon završetka utakmice događaju manji neredi između skupine Bad Blue Boysa i policije.

9. METODOLOGIJA

Metoda koja je korištena u ovom istraživanju jest kvantitativna analiza sadržaja koja označava analizu sadržaja nekog medijskog teksta. Analiza sadržaja spada u desk – metodu odnosno metodu prikupljanja i analize već postojećih podataka. Nije potrebno provoditi potpuno novo istraživanje već se pronalaze već postojeći materijali na temelju kojih se istraživanje provodi. Željka Manić u svom djelu *Analiza sadržaja u sociologiji* navodi kako je teško izdvojiti konkretnu definiciju analize sadržaja, ali da je ona svakako „najpogodnije, ali ne i jedino, sredstvo za proučavanje različitih oblika društvene komunikacije“ (Manić 2017: 17). S obzirom na to odabrana je analiza sadržaja kao metoda ovog istraživanja zato što se analizira medijski tekst i sva njegova vidljiva ili skrivena značenja koja doprinose društvenoj komunikaciji i stvaranju javnog mijenja o određenoj temi. Mediji imaju veliki utjecaj na stvaranje i oblikovanje javnog mijena pa je stoga važno analizirati način na koji izvještavaju o određenom događaju i određenim skupinama jer je upravo to ono na čemu se zasnivaju mišljenja pojedinaca, a potom i cijele skupine. Riječ je, dakle, o kvalitativnoj analizi sadržaja koja podrazumijeva vrednovanje proučavanog sadržaja unutar koje nije bitna količina i učestalost određenih pojava već samo postojanje te određene pojave koja se istražuje i njena dubinska analiza.

9.1. Jedinica analize

Jedinica analize označava predmet proučavanja na kojem će se u analitičkom postupku postavljati i provoditi istraživačka pitanja. U ovom slučaju analize sadržaja jedinica analize je rečenica iz članka. Članak je sadržaj koji je već objavljen i nije potrebno provoditi nikakvo novo istraživanje već se postojeći materijal obrađuje i analizira.

9.2. Materijal na kojem je provedeno istraživanje

Prilikom provođenja ovog istraživanja korišteni su članci na hrvatskim portalima koji su svojom tematikom obuhvatili događaje nakon utakmice između Dinama i Hajduka 21. svibnja 2022. godine. Ukupno je takvih članaka bilo 27, s portala 24sata.hr, sportske.jutarnji.hr i

slobodna.dalmacija.hr. Članci na kojima je provedeno istraživanje traženi su prema ključnim riječima i morali su u sebi sadržavati podatke o dotičnim navijačkim skupinama te događajima vezanim za taj datum. Fokus je isključivo na prvobitnom načinu prenošenja informacija jer upravo te prve informacije koje javnost dobije imaju veliku ulogu na stvaranje generalnog mišljenja kojeg će kasnije teško mijenjati jer će zapamtiti ono što su prvo čuli i pročitali.

10. STILSKE FIGURE U NOVINSKOM STILU

Stilske figure su sveprisutne u novinskom stilu i imaju važnu ulogu prilikom interpretacije određenih vijesti. Autor pisanog teksta pomoću stilskih figura može određenu vijest učiniti zanimljivijom i atraktivnijom te ima mogućnost boljeg dočaravanja atmosfere ili pak iznošenja vlastitog stava. To je posebno važno kada je riječ o sportskim događanjima s obzirom na to da veliki broj čitatelja ne prisustvuje istom već se o njemu informira putem medija. Novinari tada na što slikovitiji način pokušavaju dočarati događanja s određenog sportskog događaja, a nerijetko se nakon njega ne libe dati svoj vlastiti komentar i mišljenje o tome. Oni imaju mogućnost da se koriste „takvom upotrebom riječi i rečenica koja nije uvjetovana tek potrebom što točnijeg i ispravnijeg načina govora, nego i potrebom izuzetne izražajnosti“ (Solar, 2005) odnosno stilskim figurama koje upotpunjuju suhoparni informativni izraz. Novinarski stil, posebno ovaj posvećen sportskom dijelu, često sadrži čitav niz ustaljenih izraza i kako Marina Katnić-Bakaršić u svom djelu *Lingvistička stilistika* navodi da su sportski novinari predvidivi jer se koriste „karakterističnim frazama i konstrukcijama, često šabloniziranim do te mjere da postaju predmet šala“ (Katnić-Bakaršić, 1999: 59). Sportski novinari imaju privilegiju da bilo koji sportski događaj predstave iz svoje perspektive dajući pritom vlastiti komentar i kritiku, ali održavajući pritom nepristranost i realnost s obzirom na to da konkretno unutar Republike Hrvatske različiti pripadnici javnosti navijaju za različite klubove. Publika koja prati sportske događaja vrlo vjerojatno i aktivno sudjeluje u informiranju o istima pa su tako prisutne i velike emocije, a sportski novinari tim velikim emocijama pridodaju još i stilske figure koje zasigurno utječu na stvaranje atraktivnijeg dojma.

11. ISTRAŽIVANJE

Istraživanje je provedeno na 27 i razvrstano je prema kategorijama. Istraživale su se rečenice, riječi i skupovi koji zbog svojeg oblika, poretka u rečenici ili samog postojanja u tekstu upućuju na određene zaključke.

11.1. Epiteti

Epitet je stilska figura riječi, a čini ga pridjev koji se dodaje nekoj riječi ili skupini riječi kako bi se dočaralo određeno svojstvo. Često ga se naziva i ukrasnim pridjevom jer mu je cilj "ukrasiti" odnosno oplemeniti, nadopuniti i opisati određeni pojam. Očituje se u „dodavanju pridjeva koji pobliže označuje imenicu kojoj se dodaje“ (Katnić-Bakaršić, 1999: 116). Važno je naglasiti njegovu razliku u odnosu na atribut jer naime atribut opisuje imenicu s obzirom na njenu stvarnu, postojeću karakteristiku (*crvena* majica, *plavooki* dječak) dok epitet s druge strane imenicu „obogaćuje poetskom karakterizacijom i nerijetko upozorava na govornikovu osjećajnost, percepciju ili specifičnu perspektivu motrenja“ (Bagić, 2012: 110). Dakle, ono kako će epitet biti shvaćen uvelike ovisi o onome koji prima poruku te ga svatko može doživjeti na individualan način.

Primjeri:

- *agresivni* napad (A2)
- *provokativnih* transparenta (A9)
- *totalna* blokada prometa (A6)
- *vječnog* derbija (A12)
- *nezapamćeni* sukob Torcide i policije (B1)
- *kaotična* situacija (B1)
- *luda* završnica (B4)
- *generirani* kaos (B4)
- *šokantnog* huliganizma (B5)
- *isfrustriranu* masu (C1)
- *stravičnih* nasrtaja (C1)

- *neviđenu* količinu (C5)
- *buntovni* razlozi (C5)

Epiteti su jedna od najčešće korištenih stilskih figura u istraživanom materijalu i služe kako bi se određeni pojam opisao na zanimljiviji način, a samim time se doprinosi njegovom značaju. Ovim ukrasnim pridjevima se ističe osobina određene pojave ili skupine. Huliganizam je kao pojam sam po sebi dovoljno jak odnosno ima jak utjecaj na publiku, ali ako mu se još doda i pridjev *šokantan* podiže mu se stepenica značaja i postaje još upečatljiviji. Isto je i s *nezapamćenim* sukobom i *stravičnim* nasrtajem jer su obje riječi same po sebi upečatljive i od velikog značaja. Epitetom se kod publike razvija dojam o samom događaju i njegovim sudionicima koje autori tekstova pomoću ove stilske figure pokušavaju dočarati.

11.2. Opisi i onomatopeja

Onomatopeja je stilska figura koja spada u figuru dikcije, a označava dočaravanje zvukova iz prirodni i okoline. Može se sastojati od riječi ili spojeva riječi koji dočaravaju neki zvuk, a Bagić navodi kako se u novije vrijeme osim zvukova iz prirode i glasanja životinja često koriste i zvukovi različitih strojeva i naprava prilikom opisivanja određene situacije (Bagić, 2012: 211). Određene zvukove autor poruke vrlo jasno označava, primjerice *Bam! I čuo se prasak.* dok druge pak zvukove primatelj poruke percipira sam s obzirom na prethodna iskustva, primjerice *Radila je buku dok je kuhala.* Onomatopeja se ostvaruje „kombinacijom onomatopejskih riječi te ponavljanjem, odnosno takvim poretkom i sustavom više riječi koji daje učinak određenih iz prirode poznatih zvukova“ (Solar, 2005: 74). S obzirom na to da svaki pojedinac ima vlastito iskustvo o tome kakvi se zvukovi proizvode za vrijeme kuhanja pa si ih zato može i dočarati.

Opisu su sastavni dio ovakvih istraživanja jer se pomoću njih pokušava dočarati zbivanje i atmosfera kako bi publika sve što bolje doživjela iako članovi publike nisu prisustvovali određenom događaju. Solar ističe kako se analize obavlja u „opisnoj stilistici obično na temelju razlikovanja između pojmovne vrijednosti, ekspresivne vrijednosti i impresivne vrijednosti izraza (Solar, 2005: 94) te pojmovna vrijednost označava logičan i objektivni dio poruke koji služi za formiranje fabule, ekspresivne vrijednosti odaju stavove i obilježja onoga koji se izražava, a impresivna vrijednost odnosi se na svjesnost o tome da se na onoga kome je poruka upućena djeluje

i samim načinom prijenosa te poruke, a ne konkretnim informacijama (Solar, 2005: 94). Dakle, o tome kako će publika prihvatiti određenu vijest ne ovisi samo o konkretnim informacijama već i o tome kako su one prenesene.

Primjeri:

- Cijelo vrijeme su odzvanjali i pucnjevi (A1)
- Lupala sam po vratima (A1)
- Čuje se i zvuk razbijenog stakla (A1)
- Čuli su se i pucnjevi (A5)
- U tišem okruženju, u kojem nema buke, povika i pucnjeva (C2)
- Nastao je opći metež, dimilo se i urlalo (C5)
- Njih nekoliko stotina je izašlo iz svojih vozila "naoružani" bocama, kamenjem, upaljenim pirotehničkim sredstvima i drugim predmetima (C4)
- Dio navijača predmete je bacao na policijske aute pa su ozlijeđena tri policajca nakon čega su isti ispalili više upozoravajućih hitaca iz službenog oružja (C4)
- Gađali su svime što im se našlo pod rukom pa i kamenjem, prometnim znakovima, kantama za smeće, vatrogasnim aparatima te bakljama (C5)
- Torcida blokirala auto-put, pa je policija uredovala, izvlačila ljude iz automobila uz upotrebu pendreka, nastala je prava tučnjava, okršaj, kaos (B1)
- Pa ih plegli uz auto-put na travu, bili su svi mokri do gole kože (B1)
- Policija puca iz pištolja (C2)

Dočaravanje zvukova koji su se čuli prilikom događaja pored stadiona i na autocesti doprinijelo je prenošenju atmosfere koja je tada vladala te buđenju emocijama. Zvuk pucnja je zvuk kojeg publika lako zamišlja te budi određenu emociju nemira i straha s obzirom na to da zvuk pucnja sa sobom nikad ne donosi ništa pozitivno. Ako se tome pridoda i izjava poput *Lupala sam po vratima*, a primatelj poruke već zna informaciju da su se u to vrijeme čuli zvukovi pucnja, dolazi do stvaranja nelagodnih osjećaja, podizanja adrenalina i panike. Upravo se onomatopejom pokušava dočarati koliko je ozbiljna situacija bila te publiku može podsjetiti na neki akcijski film. Također, onomatopeja može razviti i određeni strah kod publike kada shvate da se nikada ne žele pronaći u takvoj situaciji, a samim time se razvija i određena averzija prema onima zbog kojih je do te situacije došlo.

Opisi doprinose stvaranju boljeg dojma, ali potiču imaginaciju. Svaki će pojedinac dok bude čitao ovaj sadržaj u svojoj glavi razviti određenu sliku o tome kako je sve izgledalo. Ta slika u glavi neće biti stvarna već plod mašte s obzirom na prijašnja iskustva pojedinca i s obzirom na koji način su određene informacije plasirane. Iz ovih konkretnih primjera jasno je kako su informacije dane vrlo slikovito, a osim vizualnih slika u ovim su opisima prisutne i one akustične. Ovakvi dinamični opisi doprinose i dočaravanju same atmosfere u tom trenutku pa pojedinac može osjetiti kao da je bio tamo iako nije te na temelju tih zamišljenih slika stvoriti vlastito mišljenje o događaju.

11.3. Frazemi

Frazem je skupina od najmanje dvije riječi koje se spajaju i daju određeno značenje. Frazemi se ne stvaraju tijekom govornog procesa već su ustaljeni i uvijek se upotrebljavaju kao cjelina kako bi dali traženo značenje. Često se pojavljuju u novinskom stilu što ne čudi s obzirom na to „da osim obavijesti, oni nose i veliku izražajnost i specifičnost izraza, što privlači pažnju gledatelja ili čitatelja“ (Mihaljević i Kovačević, 2006: 6). Iako su frazemi ustaljeni i ne bi se smjeli mijenjati, u novinarskom stilu dolazi do određenih iznimaka. Izostavljaju se određeni dijelovi frazema čime se „aludira na frazem, ali se frazem ne navodi u cijelosti“ (ibid.: 7). Naime, frazemi se nerijetko mijenjaju odnosno izostavlja se određeni dio kako bi se prilagodili novinskom stilu, ali oni i dalje zadržavaju svoju formu i značenje.

Primjeri:

- Sve su nas mogli *dići u zrak* (A1)
- *Spašavala sam živu glavu* (A1)
- Kad su se vraćali kući nastao je *krš i lom* (A4)
- Južna tribina na Maksimiru *zjapi prazna* (A9)
- Sada je samo pitanje kada *će pasti mrtva glava* (B4)
- *On više gostovanja ne bi vidio* (C3)
- *Da nije tužno bilo bi smiješno* (C3)

Iz navedenih je primjera vidljivo kako se frazemi koriste da bi se situacija dočarala na zanimljiv i dinamičan način te kako bi se zainteresiralo publiku na daljnje čitanje medijskog sadržaja. Frazemi su bliski razgovornom stilu pa su također i lako shvatljivi među publikom što doprinosi boljem

razumijevanju sadržaja. Primjer „*Spašavala sam živu glavu*“ opisuje koliko je situacija bila kaotična te kod publike budi određene emocije poput straha ili suosjećanja s nedužnim ljudima koji su se zatekli na mjestu događaja. Drugi pak primjer „*Sada je samo pitanje kada će pasti mrtva glava*“ jest frazem koji služi i kao preneseno značenje za smrt, a samim time što je smrt uvijek osjetljiva tema kod publike se i u ovom slučaju bude određene emocije.

11.4. Hiperbole

Hiperbola pripada skupini figura misli, a označava svojevrsno pretjerivanje prilikom opisivanje određene stvari ili pojave. Ova se figura koristi „radi naglašavanja određena emocionalnog stava prema predmetima, pojavama ili radnjama“ (Solar, 2005: 85). To pretjerivanje znači odlazak u krajnost odnosno umanjivanje ili pak uvećavanje u odnosu na stvarni događaj i situaciju. No, prilikom korištenja hiperbole, da bi komunikacija bila uspješna, „potreban je prešutni sporazum njezini sudionika o pretjerivanju kao načinu kojemu je zadaća istaknuti, učiniti nedvosmislenim, oživjeti, šarmirati, upozoriti na iskazivačevu afektivnost“ (Bagić, 2012: 140). Važno je da svi komunikatori shvaćaju da se radi o namjernom preuveličavanju ili umanjivanju kako bi se nešto bolje i uvjerljivije dočaralo, a ne kako bi se obmanulo primatelja informacije.

Primjeri:

- Nakon utakmice Dinama i Hajduka na Maksimiru - *totalni kaos* (A7)
- Jedan čovjek je teže ozlijeđen u sinoćnjem *masovnom sukobu* Torcide i policije (A2)
- Izvanrednu konferenciju za medije povodom *nezapamćenih nereda* Torcide, policija će održati danas (A2)
- Svakako je to bila *kaotična situacija* (B1)
- Jasno vam je da se dogodio *okršaj velikih razmjera* (B1)
- Ovo je mjesto gdje je sinoć došlo do *žestokog sukoba* navijača (A3)
- Nastao je *opći metež*, dimilo se i urlalo (C5)
- Bilo je to *pola sata apokalipse* (A1)
- Znači *horor* (C2)
- *Ludilo je doseglo ekstazu* (B4)
- *Ludilo je gdje god se okreneš* (B4)

- Kaos koji je ulovio maha (B4)

Iz ovih se primjera može zaključiti kako se novinari služe stilskom figurom hiperbole radi stvaranja boljeg i izraženijeg doživljaja kod publike. Događaj poput onog koji se zbilo na Desincu, dakle tučnjava između pripadnika policije i navijačke skupine Torcida, sam je po sebi dovoljno atraktivan no ako mu se pridodaje naziv popu *okršaj velikih razmjera* ili pak *opći metež* poprima još izraženiju funkciju pomoću koje si primatelj informacije može stvoriti još aktivniju i uvjerljiviju sliku u glavi.

11.5. Metafore

Ova stilaska figura pripada skupini figura riječi, a označava zamjenu jedne riječi drugom kako bi se obogatila percepcija određenog događaja ili pojave. Upravo na taj način „metafora reorganizira naše viđenje svijeta, pokreće imaginaciju, obogaćuje percepciju“ (Bagić, 2012: 187). Metaforom se budi mašta kod primatelja informacije jer se određeni događaj ili pojava koja se opisuje uspoređuje drugom riječi čime se pokušava što bolje i raznovrsnije dočarati svijet oko nas. Ova stilaska figura koristi se u svim segmentima jezika – razgovornom (*mačji kašalj*), pjesničkom (*Cijeli je svijet pozornica*), znanstvenom (*pluća svijeta*) i brojnim drugim. Metafora se koristi načelom sličnosti prema kojem se onda „prenose pojmovi i nazivi iz jednog područja života i svijeta u druga područja, povezuje se ono što svagdašnji govor rijetko povezuje i uspostavljaju takve veze i odnosi među pojavama i stvarima kakve jezik svakodnevice ili znanstveni jezik u pravilu teško uočavaju“ (Solar, 2005: 77).

Primjeri:

- Opsada na A1 između Zagreba i Karlovca (A6)
- Svjedokinja sukoba huligana i policije (A1)
- Cijela drama se odvijala na autocesti A1 (A1)
- Više stotina huligana iz kolone (A1)
- Krenulo je u agresivni napad (A1)
- Dobivao je informacije s "bojnog polja" (B1)
- Sručio pravi potop uz grmljavinu (B1)
- Ludilo je gdje god se okreneš (B4)

- Pa nismo mi beštije! (B1)

Vrlo često su u izvještavanju o ovom konkretnom slučaju nereda nakon utakmice korišteni izrazi vojnog odnosno ratnog karaktera kako bi se dočarala cjelokupna situacija koja se zbila toga dana. Ratni izrazi očituju se u primjerima poput *opsada*, *napad*, *makljaža* i *bojno polje*, a cilj takvih izraza je kod publike probuditi određene emocije. U ovom slučaju čak i emociju straha s obzirom da publika u Hrvatskoj zna što znači rat te se korištenjem ratnih izraza pokušava uputiti na ozbiljnost i dramatičnost cijele situacije. Samim time se i navijače stavlja u vojni kontekst – oni postaju borci za svoja prava, želje i potrebe, a kao i svakom ratu, ne koriste se baš najpoželjnijim metodama. Koriste se i riječi poput *drama* i *ludilo* čime se želi pokazati kako je cijela situacija bila i pomalo nadrealna i nezamisliva dok su pripadnici navijačkih skupina često nazivani *huligani* čime autori teksta automatski publici daju vlastiti stav o navedenom događaju.

11.6. Usporedbe

Usporedba ili poredba je stilska figura riječi kojom se povezuju pojave koje „pripadaju istom referencijalnom sustavu“ (Bagić, 2012: 256). Vrlo je često korištena, a svrha joj je stilsko pojačavanje određenog izraza odnosno njegovo naglašavanje. Ova stilska figura povezuje pojave s obzirom na određenu sličnost koju dijele, čuva izvorni smisao značenja. Na prvi pogled dvije se uspoređene riječi mogu činiti kao da nisu povezane jer poredba „upozorava na osobita svojstva stvari, pojava i osoba, otkrivajući sličnosti i razlike koje često izmiču neposrednom iskustvu, iznenađuju i uzbuđuju čitatelja, ili mu pak ukazuju na određeni poseban aspekt promatranja“ (Solar, 2005: 84). Svaka je usporedba sastavljena od tri segmenta – ono što se uspoređuje, ono s čime se uspoređuje i ona karakteristika koja im je zajednička i koja ih povezuje.

Primjer:

- Tamo se vodila prava bitka, kao u ratnim filmovima (B1)
- Pa nismo mi beštije (B1)

Prilikom istraživanja pronađeno je malo primjera ove stilske figure što je pomalo iznenađujuće s obzirom na to da je inače vrlo često korištena. Pronađen je primjer jasne poredbe koji u sebi sadrži riječ 'kao' dok drugi primjer nije toliko izravan, ali se svejedno ljudska stvorenja uspoređuje s

beštijama (životinjama) iako su ljudi i životinje potpuno različiti. Izostanak figure poredbe može se objasniti time što niti jedan medij nije htio otvarati nove polemike i određene stvari ili skupinu uspoređivati s bilo čime drugim od onoga što zapravo jesu.

11.7. Personifikacija

Ovom se stilskom figurom misli neživim objektima daje osobina živih. Predmetima se primjerice personifikacijom pridodaju ljudske osobine, misli i osjećaji, a može se proučavati i kao „osobita vrsta metafore“ (Solar, 2005: 78). Personifikacija „dinamizira prikazivanje, čini ga izrazito slikovitim, sugerira animiranu viziju svijeta“ (Bagić, 2012: 245) te je upravo zbog toga pogodna za korištenje kako bi se određena pojava učinila zanimljivijom i dinamičnijom. Također, sama činjenica da određeni predmeti postaju "živi" fascinantna je i zadivljujuća te moguća jedino u sklopu korištenja jezika.

Primjeri:

- Letjele su baklje (A1)
- Iz kafića lete čaše, pepeljare... (A7)
- Nasilje apsolutno vlada (B4)

Mnoge nežive stvari i predmeti su u tekstovima vezanim za neredu nakon utakmice Dinamo – Hajduk dobile žive osobine pa su tako *letjele baklje, čaše i pepeljare* iako je opće poznato da svi navedeni predmeti ne mogu letjeti. Primatelju informacije je jasno o čemu se radi, a personifikacija doprinosi stvaranju boljeg dojma. Publika si može vizualno, pa čak i zvučno, zamisliti situaciju meteža unutar kojeg određeni pripadnici događaja bacaju predmete jedni po drugima. Također, u primjeru „*Nasilje apsolutno vlada*“ jasno je da pojam *nasilje* ne može vladati već da vladaju ljudi koji su nasilni, ali ovaj izraz prenosi snažnu poruku i lako je shvatljiv publici. Personifikacija je u ovim primjerima korištena radi stvaranja boljeg opisnog dojma kod primatelja informacije.

11.8. Retoričko pitanje

Često korištena stilska figura misli kada se postavlja pitanje na koje se ne očekuje odgovor već je postavljeno radi isticanja poante i naglašavanja određene teme. Iako je po konstrukciji rečenice ova figura pitanje ustvari se koristi kao „pokrivena tvrdnja kojom se naglašavaju govornikovi stavovi i dojmovi, oduševljenja, čuđenje, mržnje, ogorčenost, sažaljenja“ (Bagić, 2012: 271). Upravo zbog toga ovo je pitanje na koje mnogi ne mogu dati odgovor te ustvari služi „kao izjavne rečenice, naglašavajući svojim upitnim oblikom određen osjećajni stav“ (Solar, 2005: 82). Samim time što se ne očekuje nikakav odgovor na isto, retoričko je pitanje često korišteno u novinarstvu kao bi autori sadržaja na suptilan način izrekli svoje mišljenje ili pak istaknuli neko pitanje od velike važnosti na dnevni red.

Primjeri:

- Tko je tu lud?! (A13)
- Tko je krivac za sukob na A1? (A14)
- Kako, to nikako da saznamo? (B4)
- Vrijedi li argument bilo što? (B4)
- I u dvojbi sam opet upaliti TV ili da pročitam novine nakon što 40 godina radim taj posao? (B4)
- Gdje su bili ostali? (C1)
- Tko je kriv, tko je kriv? (C1)
- Znae što sam ja prvo pomislio? (C5)
- Istražni zatvor? (C6)

Kada novinari u medijskim tekstovima postavljaju pitanje ono nije postavljeno zbog očekivanja odgovora od strane publike već kako bi se istaknula i naglasila određena poanta. Isto je i u ovom slučaju jer navedena retorička pitanja iz istraživanih članaka imaju ulogu skretanja pažnje na određeni problem. Retoričkim pitanjem se ističe neka poanta i ono potiče čitatelje tog medijskog teksta na razmišljanje o navedenom problemu. Tako se u ovim slučajevima čitatelj često zapita tko je u stvari kriv za nered, a razmišljanje o tome će ga kasnije dovesti do 'biranja strane'.

11.9. Elipsa

Ova stilska figura pripada u skupinu figura konstrukcije, a označava ju izostavljanje dijelova rečenice. Korištenjem ove figure rečenično značenje i dalje postoji, dapače, postaje i još izraženije iako se narušavaju rečenična pravila. U medijskim se tekstovima, posebno naslovima, često koristi elipsa čime se „pojačavaju i dinamiziraju iskaz, komunikaciju čine spontanom i opuštenom, naglašavajući ključne riječi i svjedoče emocionalnost govornika“ (Bagić, 2012: 92). Ova se figura često koristi u svakodnevnom govoru zbog „sasvim praktičnih razloga“ (Solar, 2005: 83) jer nije potrebno korištenje punih rečenica kako bi se shvatio njen kontekst. Spontanost i naglašavanje ključnih riječi su karakteristike zbog kojih je ova stilska figura često korištena u medijima jer pruža određenu slobodu i maštovitost, a ističe poantu misli.

Primjeri:

- Dinamo sve detaljno objasnio (A9)
- Torcida odlučila ostati izvan tribina (A9)
- Vijesti samo o kaosu na autocesti (B4)
- Policajci bili primorani spašavati vlastite živote (C5)

Elipsa se može primijetiti u navedenim primjerima u kojima se koriste krnji glagoli ili oni u potpunosti izostaju. Iako dijelovi rečenice izostaju, rečenica je vrlo lako shvatljiva. Dijelovi izostaju s razlogom – kako rečenica ne bi bila komplicirana, a glavna poanta bi bila jasno istaknuta. U ovim primjerima autorima tekstova nije bila važna stilska ljepota i dužina rečenice već čista funkcija – da prenese poruku jasno kako ne bi došlo do dvosmislenosti ili zabune.

11.10. Eksklamacija

Eksklamacija spada u figure misli, a predstavlja tvrdnju izrečenu znakom uskličnika kako bi se dobilo na izražajnosti i važnosti. Ova stilska figura „dočarava osjećaje, duševno stanje govornika, naglašava misao i usmjerava percepciju iskaza“ (Bagić, 2012: 90) pa je zbog svih tih karakteristika često korištena forma u medijskim tekstovima. Njome je moguće relativno suhoparnu rečenicu učiniti zanimljivom i dinamičnom te ova stilska figura ima snažan utjecaj na primatelja poruke koji ju doživljava osjećajno.

Primjeri:

- Čuli su se i pucnjevi?! (A6)
- Objavljena nova snimka s autoceste! (A15)
- Ludilo nije samo na autocesti! (B4)

Eksklamacija nije često korištena u istraživanim člancima što ni ne čudi s obzirom na to da nakon samih događaja vijesti su u medije dolazile iz različitih izvora te nitko nije bio siguran što je u stvari istina. To je razlog zašto usklične rečenice nisu korištene u prvotno napisanim medijskim tekstovima, kako se ne bi dogodilo da određena neprovjerena informacija završi tako istaknuta i pritom stvara paniku. Kasnije je eksklamacija korištena samo u dva primjera kada su nakon samog događaja pristigle nove informacije vezane za taj slučaj, a bile su dovoljno šokantne, atraktivne i važne da ih se još dodatno istaknulo uklopivši ih u uskličnu rečenicu.

11.11. Akumulacija

Stilska figura koja označava proširenje osnovno iskaza odnosno „gomilanje elemenata koji se odlikuju istom sintaktičkom pozicijom“ (Katnić-Bakaršić, 1999: 112). Mogu se gomilati određeni dijelovi rečenice ili pak same rečenice. Ova se stilska figura koristi kada se nešto posebno želi naglasiti ili dočarati, primjerice koliko je nečega bilo ili pak koliko je nešto bilo zastrašujuće. Kod korištenja ove figure „redoslijed nizanjanja riječi ili izraza je slučajan“ (Bagić, 2012: 14) pa se zato ova stilska figura još naziva i gomilanjem. Dakle, riječi se nižu bez nekog logičkog smisla, ali se njima naglašava temeljna misao te se detaljnije prikazuje i dočarava određena situacija i na kraju bude osjećaji kod primatelja poruke.

Primjeri:

- Nastala je prava tučnjava, okršaj, kaos... (B1)
- Vrijeđanja, omalovažavanja, pljuvanja, tučnjave, prijetnje (B4)
- Šok, nevjerica, tuga, samo što se nisam srušila u nesvijest (C3)

Ovakvo nabranjanje i gomilanje pojmova koji su u suštini usko povezani doprinosi stvaranju jačeg dojma kod primatelja poruke. Određena pojava bit će doživljena izraženije ukoliko se spomene nekoliko puta što se također događa u navedenim primjerima. *Vrijeđanje* je riječ koja ima snažan utjecaj na pojedinca, opisuje nešto negativno i neugodno, a njeno se značenje još više ističe ako se

nakon nje nižu *pljuvanje* i *tučnjava*, pojmovi koji su još negativnijeg značenja pa oni zajedno u cjelini čine izražajan skup koji ima tendenciju snažnog utjecaja na publiku. Također, doprinose pojačavanju dojma o tome koliko su sukobi nakon utakmice bili zastrašujući, a samim time i sudionici sukoba doimaju se opasnim i negativnima.

11.12. Glagoli i iskazi nasilja

Iskazi nasilja često su povezani sa sportskim događanjima koja sa sobom uvijek donose određeni rizik od nasilnih ponašanja onih koji sudjeluju u događaju. Glavna zadaća medija je objektivno i jasno prenijeti poruku i informirati javnost o određenom događaju, a nerijetko se mediji krive zbog umanjivanja negativnih pojava vezanih uz sport poput nasilja, a to uklanjanje informacija koje „pridaju sportu lošu sliku prerasta u oblik ispiranja mozga, a savršen izraz toga prisutan je u porukama koje prenose tvrtke s velikim imenima, koje su u sport uključene izravno ili kao stalni pokrovitelji (Bodin, Robène, i Héas, 2007: 150). Na ovaj se način loši aspekti sporta žele zanemariti, iako neminovno postoje. S obzirom na načela novinarstva, medijsko izvještavanje trebalo bi raditi upravo suprotno.

Glagoli su vrsta riječi kojom se izriče radnja, stanje i zbivanje, a često se koriste u novinarstvu kako bi dočarali radnju. Naime, hrvatski standardni jezik razlikuje pet funkcionalnih stilova koji se mogu podijeliti na nominalne odnosno one u kojima prevagu imaju imenice i opisi i one verbalne u kojima su dominantni glagoli odnosno radnja (Brkić-Milinković prema Silić, 2007: 141). Novinarstvom se prožimaju oba stila, a korištenjem glagola za dočaravanje radnje pokušava se prenijeti događaj na dinamičan način.

Primjeri:

- *Nasilnici su blokirali promet* (A8)
- *Huligani se mlate usred Zagreba* (A8)
- *Krenuli u napad na policiju* (A6)
- *Napadali su policajce* (A1)
- *Izvlačila ljude iz automobila* (B1)
- *Nisu navijačima splitske momčadi dopustili* (B1)

- *Napale* policiju i *uništile* benzinsku postaju (C1)
- Pendrekom *udara* navijača (B2)
- Da odem na utakmicu da me nitko ne *vrijeđa* (B4)
- *Prestravili smo se* i *pokušali pobjeći* (C5)

Ovo su samo neki od mnogobrojnih primjera glagola u istraživanim člancima koji dočaravaju aktivnu radnju koja se zbivala nakon utakmice Dinamo-Hajduk u svibnju 2022. godine. Osim što opisuju radnju, dočaravaju i dinamičnost tog zbivanja te služe pobuđivanju raznih emocija kod publike, od straha do adrenalina. U ovim se primjerima autori nimalo ne libe isticanja dramatičnosti situacije niti pokušavaju uljepšati prikaz tog događaja već transparentno i jasno opisuju, ponekad i senzacionalistički, što se ustvari dogodilo. Glagoli poput *napadati*, *uništiti*, *udarati*, *vrijeđati* jasni su pokazatelji nasilja koje je vladalo na spornim događajima pa stoga ne čudi da je ovo tema koja je podignula buru reakcija.

12. STAVOVI MEDIJA

U slijedećem će dijelu biti analizirane rečenice u istraživanim portalima prema kojima bi publika mogla zaključiti mišljenje autora članka i medijske kuće koju predstavlja o određenom događaju, a samim time to ostavlja snažan utjecaj i na njih i njihovo formiranje mišljenja.

Iako je u „novinarskom tekstu smisao jezičnoga unutar samoga teksta“ (Brkić-Milinković, 2007: 141) ponekad nije sve tako jasno i transparentno iskazano i potrebno je sagledati širu sliku i dublje značenje kako bi se shvatilo koju je poruku autor medijskog sadržaja htio prenijeti. Medijski tekstovi koji prenose izvještavanje o određenom događaju „ujedinjuju, ili barem mogu u nekim slučajevima ujediniti, istinitost i vjerodostojnost zapisa o pojedinim ljudima i pojavama, osobito o aktualnim zbivanjima i ljudima za koje se javnost posebno zanima, s umjetničkim interesom da se iza prolaznosti pojava i kratkotrajnog efekta izvještavanja prodre do one srži pojava koja ih čini važnim za općeljudsko iskustvo života i svijeta“ (Solar, 2005: 226). Upravo je to glavni razlog zašto je važno uvidjeti kako su i na koji način hrvatski mediji izvještavali o spornom događaju i jesu li dali svoj doprinos u isticanju i pokušaju rješavanja ove teme koje je od velike važnosti za hrvatsku javnost. Upravo mediji imaju tu sposobnost da ovakve negativne slučajeve postave kao aktualnu temu i pokrenu pitanje rješavanja problema tog i svih tome sličnih slučajeva.

12.1. 24sata

24sata je medijska kuća poznata po brzom izvještavanju o svim događajima. Također, o određenoj temi često naprave i nekoliko desetaka članaka više od ostalih, a rijetko ističu svoju pristranost. Rezultati istraživanja ukazuju na to da se članci objavljeni na portalu u velikoj mjeri priklanjaju sumnji u policiju kao ograne vlasti.

Primjeri:

- Policajac udara čovjeka koji sjeda u svoj auto (A4)
- Huligane uhićene na autocesti strpali su po osam u ćeliju (A11)
- Dovedeni oko ponoći te su ih potrpali po osmoricu u ćelije (A12)
- Policajci izvlače civila iz auta i tuku ga (A15)
- Interventne snage su ih na kraju plegli na tlo (A16)

Ako se izvuku samo ove rečenice iz cijelog konteksta može se zaključiti kako ovaj medij ističe dominantniji položaj policije u odnosu na navijačke skupine. Također, rečenice *strpali su po osam u ćeliju* odaju dojam nadmoći policije koja je sposobna negdje 'strpati' ljude i to još njih osam u ćeliju čime se dobiva dojam kao da su to pomalo nehumani uvjeti. U ovim slučajevima pripadnici Torcida ispadaju kao tlačeni od strane policije, a kod publike se može razviti i suosjećanje za iste.

S druge pak strane izdvajanjem određenih rečenica jasno se može zaključiti kako autori tekstova nimalo ne opravdavaju pripadnike navijačkih sukoba i nereda koji su povezani s njima.

Primjeri:

- Bad Blue Boysi napali policiju kod Maksimira (A7)
- Ignorirali su policijska upozorenja i više stotina njih napalo je policijske službenike koji su ih pratiti (A3)
- Tko je tu lud?! U splitskoj crkvi misa za torcidaše koji su završili u pritvoru nakon nereda na A1 (A13)

Samim korištenjem izraza 'napali', u kontekstu napada na policiju od strane navijača, a ne obrnuto, može se zaključiti kako autor teksta okrivljuje pripadnike navijačkih skupina za početak i uzrok

nereda koji su se zbili. Također, u posljednjem primjeru jasno je kako se autor teksta ne slaže s činjenicom da je za pripadnike navijačke skupine Torcida održan religijski obred te čak isti i ismijava odnosno može se prepoznati ironijski kontekst. Iako su ovakve rečenice prisutne u tekstovima u manjoj mjeri, gledajući širu sliku odnosno nakon pročitanoog članka u cjelini, jasno je da 24sata ne opravdavaju postupke pripadnika navijačkih skupina već ukazuju na određene propuste koji su se dogodili, a doveli su do dramatičnih događaja.

12.2. sportske.jutarnji.hr

Jutarnji list je medijska kuća koja je na glasu kao liberalni medij socijaldemokratskog usmjerenja, a Sportske novosti su njihov ogranak koji se bavi isključivo temama vezanim za sport. Ono što se može zaključiti nakon analize članak objavljenih na njihovom portalu jest to da u velikoj mjeri pokušavaju opravdati postupke navijača i time policiju postaviti na mjesto krivca.

Primjeri:

- Upotreba palica po leđima navijača i kako su uglavnom momci, mladići polegnuti uz autoput... (B1)
- Navijači su poželjeli stat na benzinsku crpku da se okrijepe, ali policija nije dozvolila... (B1)
- Nisu navijačima splitske momčadi dopustili ni unos megafona ni bubnjeva, uobičajenih navijačkih rekvizita s kojima se Torcida inače služi (B1)
- Četiri sata su čamili čekajući (B1)
- Policija nije dopustila... Navijači su pukli (B1)
- Agresivno su izvlačili ljude iz automobila (B1)
- Jedan od interventnih policajaca pendrekom udara navijača (B2)
- Navijače držiš u stočnom režimu (B1)

Gotovo je nemoguće ne primijetiti u kojoj mjeri autori tekstova na ovom portalu svaljuju krivnju na policiju. U njihovoj interpretaciji policija je ta koja je kriva za sukob jer nije osigurala navijačima Hajduka osnovne ljudske potrebe poput hrane, pića i potrebe za mokrenjem, satima su morali čekati na vrućini, tretirani su kao stoka da bi ih policija na kraju još i tukla. Rečenicom

Navijači su pukli odaju kao da zbog svega navedenog brane i opravdavaju postupke navijača, kao da su oni jadni i isprovocirani pa zbog svega što su prošli nije ni čudo da su se tako ponašali.

Tek je nekoliko primjera u kojima ovaj portal ističe potencijalnu krivnju navijačke skupine Torcida.

Primjeri:

- Odbijajući napad policija je uzvratila vatrenim oružjem (B3)
- Na napad Torcide uzvratili vatrenim oružjem (B3)
- Sve je ustvari samo preslika svega što se događa u društvu, generirani kaos koji je ulovio maha, a ulovi se tamo gdje nema reda, gdje se sve provodi silom, uvredama, prijetnjama, kao da svaka sila ne stvara drugu silu i da toj priči nema granica (B4)

U ovim je primjerima vidljivo kako se postupci policije na neki način opravdavaju i kao da su bili očekivani s obzirom na to da su isprovocirani od strane huligana. No, ni u tim primjerima se jasno ne navodi stav ove medijske kuće o spornom događaju. Zadnji primjer izvađen je iz kolumne novinara te ni on ne svaljuje krivnju na određenu skupinu već generalizira problem govoreći kako je krivac nedovoljno uređeno društvo. Zbog svega navedenog ovaj portal ostavlja snažan dojam na čitatelj kojem su dostupne informacije o tome kako je policija kriva za nered, a da su navijači potlačeni i isprovocirani što može imati veliku ulogu prilikom formiranja mišljenja o samim događajima.

12.3. slobodnadalmacija.hr

Slobodna Dalmacija je medijska kuća koja je najdominantnija u području Dalmacija. Na ovaj se list i portal oslanjaju brojni stanovnici na jugu Hrvatske, stoga dobiveni rezultati pomalo začuđuju. Naime, na njihovom portalu u svim istraživanim člancima kao glavnog i jedinog krivca za nemile događaje postavljaju se navijači i to oni Torcide s obzirom da su jedino o neredima s autoceste i izvještavali.

Primjeri:

- Tragovi su uzeti s vatrogasnih aparata, prometnih znakova, boca, pojasa i ostalih predmeta kojima su nasrtali i koje su bacali na policiju (C2)

- Tijekom napada na 16 policajaca od brojčano nadmoćnih nasilnika bili ugroženi i ostali građani te imovina većeg opsega (C2)
- Neviđenu količinu agresivnosti i bijesa navijači su pokazali i kada su vidjeli da jedan policajac, unatoč svemu, pokušava pomoći ranjenom navijaču koji se nalazio u kombiju s još pet osoba od kojih je jedna neumorno gađala policijski auto (C4)
- Navijači su policajce, a što se vidi i na snimkama koje je policija ustupila, gađali svime što im se našlo pod rukom pa i kamenjem, prometnim znakovima, kantama za smeće, vatrogasnim aparatima te bakljama (C5)
- Kako god bilo i koji god njihovi buntovni razlozi za primitivni potez na odmorištu Desinec bili, za napad na policiju opravdanja nema (C5)
- Na vanjskom prostoru navijači su policajce, a što se vidi i na snimkama koje je policija ustupila, gađali svime što im se našlo pod rukom (C5)

U svim primjerima ovaj portal okrivljuje, čak i žestoko osuđuje, navijače za nemile događaje. Detaljnim opisima i publici su pružili što je bolji mogući uvid u cijeli događaj, a u svim primjerima je jasno vidljivo kako članove navijačke skupine Torcida karakteriziraju kao one koji su napali organe vlasti što smatraju nedozvoljivim. Mnogi bi pomislili kako će ovaj dalmatinski medij braniti navijače, posebno zato što su njihovi čitatelji većinom navijači Hajduka, no na ovom portalu je jasno razlučeno kako ljubav prema klubu i sukobi s policijom nisu povezani. Bez straha od izgubljene čitanosti, od ova tri istraživanja, zasigurno su mediji koji je najjasnije iznio svoje stavove i bez dileme osudio navijački napad na policiju.

ZAKLJUČAK

Tema ovog rada bila je analiza medijskog prikaza navijača hrvatskih nogometnih klubova Dinama i Hajduka nakon utakmice u Zagrebu u svibnju 2022. Istraživačkom metodom kvalitativne analize sadržaja, koja je provedena na 27 članaka s hrvatskih portala, dobiveni su rezultati o tome na koji su način hrvatski mediji prikazali navijačke skupine prije, za vrijeme i nakon sporne nogometne utakmice. Analizirano je korištenje epiteta te je nakon provedenog istraživanja uočeno kako se

hrvatski mediji u kreiranju sadržaja često koriste epitetima kako bi opisali navedenu situaciju i dočarali je publici. Koriste kratke, ali jasne i dinamične opise situacije koju nerijetko potkrjepljuju onomatopejskim slikama kako bi stvorili atmosferu kod primatelja poruke. U ovom je radu uočena i upotreba frazema koji pripadaju razgovornom stilu, ali su korišteni kako bi se tema približila publici te kako bi se svakodnevnim jezikom objasnila situacija. Hiperbole se često pojavljuju u istraživanim člancima što ne čudi s obzirom na to da je situacija doista bila nesvakidašnja i u potpunosti nepredviđena pa se preuveličavanje koristi u svrhu stvaranja dinamike i snažnijeg dojma. Analizirane su i metafore koje su korištene u slučajevima kada su autori medijskog sadržaja slikovito opisali situaciju i određenoj pojavi pružiti zabavniji i interesantniji ton dok je s druge strane usporedba vrlo malo s obzirom na to da sve što su htjeli usporediti su učinili metaforom. Personifikacija je uočena u primjerima kojima se pokušava dočarati situacija i nadrealnost iste što se očituje upravo u dodavanju osobina neživim stvarima. Često se u istraživanim primjerima autori tekstova služe retoričkim pitanjem za kojeg znaju da im publika, a ni nitko drugi, neće pružiti odgovor. Svejedno, koriste ovu tehniku kako bi potaknuli pripadnike javne sfere da i sami promisle o navedenom problemu. Elipsom se koriste tek povremeno kako bi istaknuli bit neke misli. Kako bi doprinijeli dinamičnosti i buđenju određenih emocija kod publike koriste se figurom eksklamacija pa tako određena rečenica unutar teksta, a najčešće u naslovu, postane vrlo lako uočljiva. Akumulacijom odnosno grupiranjem određenih pojmova istraživani mediji nastoje dočarati kaos koji je vladao te ova stilska figura doprinosi dinamičnosti, ali i shvaćanju ozbiljnosti situacije. Analizirani su glagoli koji su u istraživanim tekstovima korišteni radi postizanja dinamike, a njihova su značenja u velikom broju slučajeva bila povezana s nasiljem. Iskazi nasilja preplavili su ove tekstove, no to ne čudi s obzirom na to da je događaj sam po sebi bio nasilan. Svejedno, takvi glagoli odnosno iskazi nasilja gotovo uvijek kod publike pobude nemir i određeni strah. Rezultati istraživanja koji najviše začuđuju su ti da portal 24sata.hr nije dao jasan sud o događajima nakon sporne utakmice te u svojim tekstovima vješto balansiraju između svaljivanja krivnje. Portal sportske.jutarnji.hr u rijetkim je primjeri krivnju prebacio na navijačku skupinu Torcida dok ih u većem broju primjera prikazuju kao skupinu koja je 'isprovocirana' i prema kojoj policija nije dobro postupala pa na taj način kao da pokušavaju opravdati njihove postupke. Ono što najviše iznenađuje jest činjenica da portal slobodnadalmacija.hr vrlo jasno okrivljuje, pa čak i osuđuju, pripadnike Torcide za nemire na autocesti. Za razliku od ostala dva medija, ovaj medij transparentno iznosi svoje stav o tome da ništa ne smije biti povod i opravdanje za napad na

službenu osobu te da se takvi napadi više nikada ne bi smjeli dogoditi. Može se zaključiti kako se unatoč tome što je njihova publika većinski s područja Dalmacije, a samim time pretpostavlja se da navijaju za nogometni klub Hajduk, nemaju problema s jasnim iskazivanjem vrijednosti do kojih drže. Mediji su se većinom fokusirali na sukob pripadnika Torcide i policije, dok su u ovom slučaju sukobi Bad Blue Boys-a s policijom nakon utakmice ostali u drugom planu jer su, u odnosu na sukob kod Desinca, bili neprimjetni i puno slabijeg intenziteta.

LITERATURA

Bagić, Krešimir (2012) *Rječnik stilskih figura*. Zagreb: Školska knjiga.

Birtić, Tomislav (2013) *Krvavo plavo*. Zagreb: Vlastita naklada.

Lalić, Dražen (2018) *Nogomet i politika*. Zagreb: Fraktura.

Lalić, Dražen (2011) *Torcida: pogled iznutra*. Zagreb: AGM.

Šantek, Goran Pavel (2017) *Dinamo-to smo mi!: antropološki ogledi o Dinamu i njegovim navijačima*. Zagreb: FF Press.

Solar, Milivoj (2005) *Teorija književnosti*. Zagreb: Školska knjiga.

Vasilj, Miroslav (2014) *Sportsko novinarstvo*. Zagreb/Sarajevo/Mostar: Synopsis

Vrcan, Srđan (2003) *Nogomet – politika – nasilje. Ogledi iz sociologije nogometa*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk

Elektroničke knjige:

Bodin Dominique, Robène Luc, Héas Stéphane (2007) *Sport i nasilje u Europi*. Zagreb: Knjiga trgovina d.o.o.

Katnić-Bakaršić, Marina (1999) *Lingvistička stilistika*. Budimpešta: Open Society Institute.

Manić, Željka (2017) *Analiza sadržaja u sociologiji*. Beograd: Čigoja štampa.

Perasović, Benjamin (2001) *Urbana plemena: sociologija subkultura u Hrvatskoj*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.

Prnjak, Hrvoje (1997) *Bad Blue Boysi – prvih deset godina. Društveni fenomen navijača nogometnog kluba Dinamo*. Zagreb: Marjan express.

Znanstveni članci:

Bartoluci S., Perasović B. (2007) *Sociologija sporta u hrvatskom kontekstu*. Sociologija i prostor, 175(1): 105-119

Brkić-Milinković, Misijana (2007) *Funkcionalni stilovi hrvatskoga standardnog jezika s naglaskom na novinarski stil*. Motrišta 36:139-144

Drakulić, Slobodan (1984) Omladinske subkulture i njihovo proučavanje. *Revija za sociologiju* 14: 241 – 247

Koman, Tibor (2015) Identitet i/kroz sport: antropološki pristup istraživanju dijaspore. *Studia ethnologica Croatica* 27: 393-414.

Milica Mihaljević, Barbara Kovačević (2006) *Frazemi kroz funkcionalne stilove*. Jezik: časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika 1:1-15.

Milak, Matea (2020) *Od (a)političnosti do participacije, od ideje do realizacije. Pomak k novoj društvenoj ulozi navijačke grupe Bad Blue Boys*. Etnološka tribina : Godišnjak Hrvatskog etnološkog društva

Rodek, Jelena (2018) *Sport i mediji* Školski vjesnik : časopis za pedagoški teoriju i praksu, Vol. 67 No. 1, 2018.

Generičke mrežne stranice:

enciklopedija.hr (2022) Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=58036> Pristupljeno 11.svibnja 2023.

enciklopedija.hr (2022) Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <https://enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=26644> Pristupljeno 11.svibnja 2023.

enciklopedija.hr (2022) Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <https://enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=58838> Pristupljeno 11.svibnja 2023.

mup.gov.hr (2022) Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske. https://mup.gov.hr/UserDocsImages/2022/7/potpisivanje%20protokola/Protokol%20o%20suradnji%20HNS%20i%20MUP_20_7_2022.pdf Pristupljeno 11.svibnja 2023.

Izvori s portala:

24sata.hr

„Bilo je to pola sata apokalipse. Čula sam hitac, letjele su baklje, sve su nas mogli dići u zrak”
<https://www.24sata.hr/news/bilo-je-to-pola-sata-apokalipse-cula-sam-hitac-letjele-su-baklje-sve-su-nas-mogli-dici-u-zrak-837261> (pristupljeno: 11.svibnja 2023)

„Pogledajte novu snimku kaosa na A1 gdje je policija u velikim neredima upucala dvoje ljudi”
<https://www.24sata.hr/news/pogledajte-novu-snimku-kaosa-na-a1-gdje-je-policija-upucala-dvojicu-hajdukovich-navijaca-837214> (pristupljeno: 11.svibnja 2023)

„FOTO Ovo je mjesto gdje je sinoć došlo do žestokog sukoba navijača Torcide i policije”
<https://www.24sata.hr/news/foto-ovo-je-mjesto-gdje-je-sinoc-doslo-do-zestokog-sukoba-navijaca-torcide-i-policije-837203> (pristupljeno: 11.svibnja 2023)

„Pogledajte snimku s autoceste: Policajac pendrekom i nogama udara navijača koji sjeda u auto”
<https://www.24sata.hr/news/pogledajte-snimku-s-autoceste-policajac-pendrekom-i-nogama-udara-navijaca-koji-sjeda-u-auto-837170> (pristupljeno: 11.svibnja 2023)

„VIDEO Više od 1000 torcidaša blokiralo A1, napali policajce koji su propucali dva čovjeka!”
<https://www.24sata.hr/news/torcidas-i-se-sukobili-s-policijom-na-a1-propucano-je-dvoje-ljudi-837173> (pristupljeno: 11.svibnja 2023)

„Opsada na A1 između Zagreba i Karlovca, Torcida i policija se sukobili, čuli su se i pucnjevi!?”
<https://www.24sata.hr/news/opsadno-stanje-na-a1-između-zagreba-i-karlovca-zatvorili-promet-policija-samo-stize-837162> (pristupljeno: 11.svibnja 2023)

„Pogledajte snimku: Totalni kaos nakon derbija! Bad Blue Boysi napali policiju kod Maksimira”
<https://www.24sata.hr/news/pogledajte-snimku-totalni-kaos-nakon-derbija-bad-blue-boysi-napali-policiju-kod-maksimira-837164> (pristupljeno: 11.svibnja 2023)

„Kruži snimka: Huligani se mlate usred Zagreba, interventna ih naganja! 'Čuo sam ih iz stana...’”
<https://www.24sata.hr/sport/kruzi-snimka-huligani-se-mlate-usred-zagreba-interventna-ih-naganja-cuo-sam-ih-iz-stana-837130> (pristupljeno: 11.svibnja 2023)

„Torcide nema na Maksimiru, a Dinamo sve detaljno objasnio. 'Ne daju da unesemo rekvizite’”
<https://www.24sata.hr/sport/torcide-nema-na-maksimiru-ne-daju-nam-da-unesemo-rekvizite-837133> (pristupljeno: 11.svibnja 2023)

„Torcidaši traže liječničku pomoć, dio njih moli: 'Pustite nas kući, počinje sezona, moramo raditi'”

<https://www.24sata.hr/news/torcidas-i-traze-lijecnicku-pomoc-dio-njih-moli-pustite-nas-kuci-pocinje-sezona-moramo-raditi-837623> (pristupljeno: 11.svibnja 2023)

„Policija objavila snimke nereda i tučnjave s navijačima Hajduka”

<https://www.24sata.hr/news/policija-objavila-snimke-nereda-i-tucnjave-s-navijacima-hajduka-837237> (pristupljeno: 11.svibnja 2023)

„HNS zove na sastanak Dinamo, Hajduk i policiju: Treba smiriti tenzije, nasilje oštro osuđujemo”

<https://www.24sata.hr/sport/hns-zove-na-sastanak-dinamo-hajduk-i-policiju-treba-smiriti-tenzije-nasilje-ostro-osudujemo-837693> (pristupljeno: 11.svibnja 2023)

„Tko je tu lud?! U splitskoj crkvi misa za torcidaše koji su završili u pritvoru nakon nereda na A1”

<https://www.24sata.hr/news/tko-je-tu-lud-u-splitskoj-crkvi-misa-za-torcidase-koji-su-završili-u-pritvoru-nakon-nereda-na-a1-837961> (pristupljeno: 11.svibnja 2023)

„Tko je krivac za sukob na A1? Većina građana kaže - Torcida. Podupiru i reakciju policije”

<https://www.24sata.hr/news/tko-je-krivac-za-sukob-na-a1-vecina-gradana-kaze-torcida-podupiru-i-reakciju-policije-840120> (pristupljeno: 11.svibnja 2023)

„Objavljena nova snimka s autoceste! Policija iz auta izvukla civila i tukla ga”

<https://www.24sata.hr/news/objavljena-nova-snimka-s-autoceste-policija-iz-auta-izvukla-civila-i-tukla-ga-840716> (pristupljeno: 11.svibnja 2023)

„Rezultat interne istrage: Policija opravdano pucala u Torcidaše, htjeli pomoći jednom ranjenom”

<https://www.24sata.hr/news/rezultat-interne-istrage-policija-opravdano-pucala-u-torcidase-htjeli-pomoci-jednom-ranjenom-847044> (pristupljeno: 11.svibnja 2023)

sportske.jutarnji.hr

„Kako je počeo nezapamćeni sukob Torcide i policije? ‘Samo ti govori mrš, mrš, mrš... Pa nismo mi beštije!’”

<https://sportske.jutarnji.hr/sn/nogomet/hnl/klubovi/hajduk/kako-je-poceo-nezapamceni-sukob-torcide-i-policije-samo-ti-govori-mrs-mrs-mrs-pa-nismo-mi-bestije-15200689> (pristupljeno: 11.svibnja 2023)

„Objavljene snimke okršaja Torcide i policije: Evo kako interventni policajac navijača udara pendrekom” <https://sportske.jutarnji.hr/sn/nogomet/hnl/klubovi/hajduk/objavljene-snimke-okrsaja-torcide-i-policije-evo-kako-interventni-policajac-navijaca-udara-pendrekom-15200615> (pristupljeno: 11.svibnja 2023)

„Policija objavila detalje: Na napad Torcide uzvratili vatrenim oružjem, dvoje ranjeno, ozlijeđeno 10-ak policajaca” <https://sportske.jutarnji.hr/sn/nogomet/hnl/klubovi/hajduk/policija-objavila-detalje-na-napad-torcide-uzvratili-vatrenim-oruzjem-dvoje-ranjeno-ozlijedeno-10-ak-policajaca-15200578> (pristupljeno: 11.svibnja 2023)

„Ludilo nije samo na autocesti! Uvijek su krivi drugi, a opravdanje traže čak i oni za koje sam mislio da su pametni...” <https://sportske.jutarnji.hr/sn/sport-mix/rukomet/rukomet-ostalo/ludilo-nije-samo-na-autocesti-uvijek-su-krivi-drugi-a-opravdanje-traze-cak-i-oni-za-koje-sam-mislio-da-su-pametni-15201726> (pristupljeno: 11.svibnja 2023)

„Policija je opravdano pucala u Torcidu, čak su pokušavali pomoći ranjenom navijaču” <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/policija-je-opravdano-pucala-u-torcidu-cak-su-pokusavali-pomoci-ranjenom-navijacu-15219864> (pristupljeno: 11.svibnja 2023)

slobodnadalmacija.hr

„Traga se za još 110 pripadnika Torcide, slijede kaznene prijave i protiv MUP-ovaca; ‘Bio sam u sukobu s policijom u kojem su izvukli pištolje i pucali...’, ispričao nam je navijač starog kova iz Splita” <https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/hrvatska/traga-se-za-110-pripadnika-torcide-slijede-kaznene-prijave-i-protiv-mup-ovaca-bio-sam-u-sukobu-s-policijom-u-kojem-su-izvukli-pistolje-i-pucali-ispricao-nam-je-navijac-starog-kova-iz-splita-1195084> (pristupljeno: 11.svibnja 2023)

„Četvoricu torcidaša iz istražnog zatvora izvukla poruka koju je jedan poslao majci kad je krenuo nered na Desincu: ‘Policija puca iz pištolja. Znači horor’” <https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/crna-kronika/cetvoricu-torcidas-a-iz-istravnog-zatvora-izvukla-poruka-koju-je-jedan-poslao-majci-kad-je-krenuo-nered-na-desincu-policija-puca-iz-pistolja-znaci-horor-1199298> (pristupljeno: 11.svibnja 2023)

„Velika ispovijest Splićanke čiji je sin torcidaš pritvoren u Remetincu: ‘Kad mi je policajac rekao da je kod njih, skoro se nisam srušila...’” <https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/crna-kronika/dramaticna-ispovijest-majke-torcidas-a-27-koji-se-nalazi-u-remetincu-skoro-se-nisam-srusila-kad-su-mi-rekli-da-je-u-pritvoru-on-je-srcani-bolesnik-i-razbijene-glave-cami-iza-resetaka-1198209> (pristupljeno: 11.svibnja 2023)

„Ovo je policijska verzija događaja: ‘Jedan kolega dobio je staklenu bocu u lice, pao je na pod i krvario, a njih 100 je pokušalo ući u naš auto’” <https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/hrvatska/ovo-je-policijska-verzija-dogadaja-jedan-kolega-dobio-je-staklenu-bocu-u-lice-pao-je-na-pod-i-krvario-a-njih-100-je-pokusalo-uci-u-nas-auto-1195089> (pristupljeno: 11.svibnja 2023)

„Torcidaši na sudu opisali nered na A1: ‘Nastao je opći metež, dimilo se i urlalo. Mislili smo da su nas napali Boysi! Prestravili smo se kada je počela pucnjava’” <https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/crna-kronika/torcidasi-na-sudu-opisali-nered-na-a1-nastao-je-opci-metez-dimilo-se-i-urlalo-mislili-smo-da-su-nas-napali-boysi-prestravili-smo-se-kada-je-pocela-pucnjava-1194846> (pristupljeno: 11.svibnja 2023)

„Svim uhićenim navijačima Hajduka određen jednomjesečni istražni zatvor zbog straha od ponavljanja kaznenog djela” <https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/hrvatska/druga-skupina-torcidas-a-dovedena-na-sud-u-velikoj-gorici-na-sebi-imaju-i-vidljive-ozljede-dijelu-njih-oduzeta-je-odjeca-1195013> (pristupljeno: 11.svibnja 2023)